

7820

శ్రీ
వర్ణ మాలిక

గ్రంథ కర్త:

శ్రీ కీ. రామచంద్రగారు, ఎం. ఏ.

చేస్తుంది:

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే

ప్రకటితము.

1934

All Rights Reserved.

[Printed] by
V. VENKATESWARA SASTRULU
of V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the 'VAVILLA' PRESS,
Madras—1934.

తొలి నూట.

—◆—

ఈపుస్తకములో వర్ణములు ఏటివ్రాసియున్నవి. నేర్పువారభ్యసించుటకును అనుకరించుటకును ఏయేజాతివర్ణములు కావలెనో అవియేటితీసి వ్రాసియున్నవి.

విద్యార్థులు సులభమగువర్ణముల నారంభించి క్రమక్రమముగ కఠినమగువాని నభ్యసించునట్లు వర్ణములలో క్రమభంగము కొంచెమయినను లేక పొందుపఱచుటసాధ్యము కాదు. అదిగాక, అట్లుచేయుట యవసరమని యాశ్రింది కారణములచేఁ దెలియనగును.

వర్ణములలో చిల్లరతారతమ్యములండినను, వానియన్నింటిలోను జీవలక్షణమొక్కటే. విద్యార్థులగ్రహణశక్తియందు తారతమ్యములున్నవనియును, ఇతరకారణములఁ బట్టియు భేదములేర్పడుచున్నవనియును, సంగీతవిద్యగురువులేఁగినవారై యుండవలెనుగదా, యట్టికారణములఁ దెలిసి ఉపాధ్యాయులు సమయానుగుణముగ నిందానుండి వర్ణముల నేటుకొనఁగలరు. ఈవిద్యలో గుణము ప్రధానమేగాని, సంఖ్య ప్రధానముగాదు. వట్టిసంఖ్యమాత్రము నిరుపకారి, వృథాభారమేగాని మతేమియులేదు. కీర్తిశేషులయిన పట్నము సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు తమశిష్యులలో నొకనికి 80 వర్ణములు నేర్పిరనియును, అన్ని నేర్పించు నాతనికి స్వరజ్ఞానము కుదిరినదికాదనియును ప్రత్యక్ష సాక్ష్యమువలన తెలియుచున్నది. ఇదియు నొకవింతయే.

ఈశ్రిందివిషయములు గమనింపవలెను:—వర్ణములలో శృంగారరసమే ప్రధానమనియును, అందుచేత వానిసాహిత్య

మునకు గౌరవముఁజాలదనియు నభిప్రాయపడువారు, హిందువుల చిత్తవృత్తియు మనోగతులలక్షణమును బాగుగ నెఱిగినవారుగాను. శృంగారరసమనఁగా ప్రియులప్రేమ రసము; ఇది భగవంతునియొడ పరిపూర్ణభక్తి కనుగుణమైన రసము. భగవంతునికి సర్వసృష్టియందునుంగల ప్రేమాతిశయ మునకు, నాయపనిప్రేమ యిహలోకమున నొకచిన్నమచ్చు. వాస్తవమగు ప్రేమలక్షణమెట్టిదన, నుత్కృష్టతమమగు నాత్మ న్యాసమును నిర్బంధించిపుచ్చుకొనునట్టిది. జీవాత్మ పరమాత్మలేకీ భూతులై యుండుభావమే యిహమున నాయికానాయకులక విచ్చిన్నసమ్మేళనరూపమునఁ బ్రతిబింబించుచున్నది.

ఇట్లు వర్ణసాహిత్యమందలి వాస్తవతత్వముఁదెలిపి నారము; ఇకవర్ణములు యథాశాస్త్రరచితములుగావున, వాని లక్షణగౌరవమును కొంతఁ దెలుపవలసియున్నది. కవితా వాణిని గణితముతోనో వ్యాకరణముతోనో యోజింపఁగల యనన్యసాధారణప్రతిభ హిందువులకుమాత్రమేయున్నది కాఁబోలు. పూర్వము బీజగణితమునే కావ్యముగ వ్రాసిరి; ఇటీవల గానలక్షణమునకుఁ గవితారసముఁగల్పించి వర్ణరూప మునఁ బ్రధరచనఁజేసిరి. కర్నాటకగానహృదయమే వర్ణ ములయందున్నది. కావున, నీపుస్తకమున నేఱిఁపినవర్ణముల నన్నిఁటినిగాని, వానిలో నధికభాగముఁగాని, సాధనఁజేసి, వానివిభాగముల పరస్పరసంబంధమును బాగుగబోధపఱచు కొనుట యత్యవశ్యకము. గానవిద్యయందు ప్రవీణతకు వర్ణ రచనాశక్తియే ప్రధాననిదర్శనము.

వర్ణరచనయందు పాండిత్యముగల విద్వాంసునికి సాహిత్యరచనయందును ప్రావీణ్యముండవలెననునిర్బంధము

లేదని చెప్పుకొనినదే సంగీతనివ్యాంసునికీనని యసాధ్యమయిన యెడ సాహిత్యజ్ఞానముగలవాఁడు తోడ్పడుటకు సిద్ధముగ నేయున్నాఁడు. సాహిత్యప్రణేత కవి, స్వగరచన చేయునతఁడు గాయకుఁడు. కొన్ని సమయములలో గాయకుఁడే కవియునయి సాహిత్యరచనయుఁజేయగలఁడు; అతనికవితయు శ్లాఘనీయమయియుండును.

సంగీతమునకుండు ప్రాణములు మూడు, రాగము, భావము, తాళము; ఈమూడును వర్ణములలో మిళితమయి యుండురీతి యత్యుత్తమమయినది. నీనిలో లయయుఁ మాధుర్యమును ఏక కాలమునఁ జేరియుండును. వర్ణములనఁగా, నాట్యమునకనుగుణములయిన పాట లేగదాయకుకొసరాదు, కిన్నాటక సంగీతపు జీవలక్షణములన్నియుఁజేర్చి సృష్టియయినగాన రూపములు.

పదవర్ణములనియును తానవర్ణములనియును భేదమున్నదివాస్తవమేగాని, తత్త్వతః ఈభేద మతముఖ్యమయినదిగాదు. పదవర్ణములు సాహిత్యప్రధానములు.

ఈగ్రంథములోని వర్ణములన్నియు వేంకటనూఢిమేళ పద్ధతిని, అనఁగా మేళకర్తలచరణ బట్టి పొందుపఱచియున్నవి. ఈక్రిందకొన్ని ముఖ్యనిషేధములు సూచించియున్నవి:—

1. మొట్టమొదట రాగమును వాగుగగమనించి, దాని స్వరగతులలక్షణముల బోధపఱచుకొనవలెను.

2. ముఖ్యములయినవాఙ్మయము వట్టి రాగములను గణములుగవిభజించుటకు కావలసిన అంగములను గురుముఖమున గ్రహింపవలెను.

3. ఎక్కడెక్కడ స్వరసాహిత్యముల కుదాత్తముగలుగ వలెనోవాని నెఱుఁగుటకై సాహిత్యముయొక్క అర్థము ననుసరింపవలెను.

4. వర్ణాంగములలో ముఖ్యమగువానిని నిదర్శించునట్టి వర్ణములే యీపుస్తకమునం దేఱిఁబ్రసేయున్నవి. ఈజాతులవర్ణములు మఱికొన్నియుండవచ్చునుగాని, అనేకముల నసంపూర్ణముగ నేర్చుటకంటెను కొన్నిటిని పరిపూర్ణముగ గ్రహించుట మేలు.

కావున నిందలివర్ణములు రాగజాతుల నిరూపించునట్టివియేగాని, యీగ్రంథము వర్ణసర్వస్వముగాదు.

వర్ణములు దెలుపునట్టి ముఖ్యలక్షణము లేవనఁగా:—

1. రాగభావము పరమోత్కృష్టము.

2. కేవలమొక్కరూపమునే యనుసరించిరచియించిన వర్ణములుగావు.

3. రూపరసనిష్కర్ష చేసి వ్రాసినట్టివి.

4. అనాగతతాళలక్షణముందెఱిసి నేర్పుతో ప్రయోగించియున్నది

5. అంగములసంయోగము కృత్రిమముగాదు.

6. సాహిత్యములో అకారములు యథాలక్షణముగఁ బంచిపెట్టియున్నారు.

విద్యార్థి యభ్యసించుచుఁబోవునప్పు డతనికి మఱికొన్ని గుణములు స్ఫురింపఁగలవు.

వర్ణాంతమున రాగలక్షణము సంక్షేపముగ వివరించి వ్రాసియున్నట్టిది, విద్యార్థులకు దారిచూపుటకొఱకె.

విషయసూచిక.

సంఖ్య.	రాగము.	తాళము.	పల్లవితిరంభము.	పుట.
1	తోడి	ఖండ-అట	కనకాంగి నీచెలిమికోరి	1
2	తోడి	అది	ఏరానావై ఇంత	5
3	ధన్యాసి	ఖండ-అట	నెనరుంచి నన్నేలుకోరా	8
4	సావేరి	అది	సరసుడానిన్నేకోరి	13
5	గౌళ	అది	చెలిమికోరిపచ్చియున్నది	16
6	చక్రవాకము	ఖండ-అట	ఇంకాచలమేలనయ్య	18
7	మలయమారుతము	అది	మలయమారుతముచే	24
8	లలిత	అది	నిన్నుకోరియున్నార	27
9	భైరవి	అది	పనితనిన్నేకోరి	30
10	భైరవి	ఖండ-అట	విరిబోడినిన్నేకోరి	32
11	నాయకి	ఖండ-త్రిపుట	సరసిజాక్షినిన్నేకోరి	39
12	దర్పారు	అది	చలమేలచేసేపుర	42
13	అభోగి	అది	ఎవ్వరిబోధనవిని	45
14	కానడ	అట	నెననమ్మిలినయ్యనిక్కముగ	48
15	కానడ	అది	నిన్నేకోరియున్నది	52
16	క్రి	అది	సామినిన్నేకోరియున్నాను	55
17	రీతిగౌళ	ఖండ-అట	పనజాక్షినిన్నేకోరిన	59
18	కీరవాణి	అది	చలమేలచేసేపు	64
19	శుద్ధవేళాపి	ఖండ-త్రిపుట	విరిబోడినీవై చాలమదురై	66
20	కాంభోజి	అది	తరుణినిన్ను బాసి	69
21	కాంభోజి	ఝంప	కమలాక్షినిన్నేకోరి	72
22	దేవమనోహరి	అది	పలుమారునిన్నేకోరి	75
23	కేదారగౌళ	ఝంప	విరిబోడినీవైచాలమదుర	78
24	నాటకురంజి	అట	సామినివేగమెరవ్వునవే	82

సంఖ్య.	రాగము.	తాళము.	వల్లవితరంభము.	పుట.
25	నారాయణగౌళ	ఖండ-అట	మగువనిన్నేకోరి	88
26	యదుకులకాంభోజి	అట	బదనేదిమేరకాదుర	93
27	శహానా	అట	ఎవరేమిబోధనచేసినారో	97
28	శహానా	ఆది	పరులపనిమించికరుణము	101
29	ఆరభి	ఆది	సరిసిజముఖారో	104
30	శంకరాభరణము	ఖండ-అట	చలమేలచేసేపురా	109
31	విలహరి	ఆది	ఇంతచౌసేయ	115
32	మోహన	ఖండ-అట	సరజాక్షినిన్నేకోరి	119
33	హంసధ్వని	ఆది	జలజాక్షునిన్నెడబాసి	123
34	ఆరాణా	అట	సామినిన్నేకోరియున్నదిరా	126
35	దేగడ	ఆది	ఇంతచలముచేసితే	133
36	పూర్ణచంద్రిక	అట	ఇక నేలనేవానితోచెలిమి	136
37	నాట	ఆది	సామినిన్నేకోరినాను	141
38	కల్యాణి	ఖండ-అట	వనజాక్షినిన్నేకోరి	144
39	కల్యాణి	ఆది	వనజాక్షిరో ఈవిరహము	150
40	సారంగ	ఆది	ఇంతమోడిచేయ	152
41	పంతువరాళి	ఖండ-అట	చెలియవైడయపుట్టదేమి	155
42	నవరాగమాలిక	ఆది	పలచివచ్చియున్ననావై	161
43	సావేరి	అట	మనసేటికిరగుదురా	164

శ్రీః

తా న వ ర ము లు

అను నామాంతరముగల

కర్నాటక సంగీత లక్షణము

1. రాగము - హోడి - ఖండజాలి అటతాళము.

ప. కనకాంగి నీ చెలిమిలోరి, కాచియున్నదిరా.

అ. ధనదుడైన శ్రీతుళజేంద్రుని తనయుడైన, శకభోజ మహారాజేంద్రు.

చ. మగువ రమ్మనెరా.

ప. , , , , , - * గా మా - థా , , - నీ , ,

, , , , , - * క న - కా , , - ఆం

సా , సా , - నిససీధ - ధనిధపమగ | మా , - గవధధా - , - మధనిధా - సా ||

గి , , , - నీ చె | , - . . . లి - , - . . . మి - . ||

నిధప - గారిసరి * ధధపపమ - గపమగా , - రి |
 . . . - ణో . . రి * కతి , - . . |

సనిధా , - నిసరి - ధగాగమా - ధధనిని - రి రి | సస - నినిధప పమ | గరిసరి - ధమపగ ||
 . . చి , - యు | | | ||

అ. మా , - పమగరిస*సీధపమ - గమధధని-మగ |
 రా , - *ధ.న . . - దు. . . . -డయి|

పమ - ధధమగరిస - మగమసారి - నిస - ధధపమ | సనీని - ధరి సని | ధపధనిసా , - రి ||
 ఇ . - . . . న . . - శ్రీ ఇ . . . - తు. - శ . . . | జెవం . . . ద్రు. | . . . ని, - . ||

రిసస - నినిధపమ - *గమపధ - నిసరి - ధనిసరీ |
 . . . - - *త . న . - యు. . - డయి. . |

రీ - ధధగగరిరిగ - మగరిరిగరిరిసరిరిసరి - గరిసని- ధనిసా - నిధపగా - రి ||
 - - - - - శ . ర . భూ . జి . . . - | మ . . . - హల . రా . | , - ... శే , - . ||
 సనిధా , - నిసరి* ||
 . ంద్రా , - ... * గా . మప గమధధా-గ - | ||
 మపాపాగరి - మగరిసా - గరిని - ధాని-ధని | సరి - నిసధ గరి | గమపమగా - నిధ ||
 మగరినిసరిగమ - ధగరి - మగనిధా - గమధ | ||
 ధనిధ - ధనినిస - ధరినిరి - సారినిస - ధనిధ-గ - గరినిధా - మగగ - రిసనిధా - ప గరి ||
 సనిధా , - నిసరి (కన) ||
 చ . , , , , , , * మామూ - గా , రి - రీసా - | ||
 , , , , , , * మగు - ప , - | ||
 మాగామా , - మమగగ - రిరిగగ - గరి | సని - రిసనిధా - నిధానిగా గమ: ||
 రం . . , , - మ - న - | . . - రా - | ||
 ధధమ - గరిసరిగ * ||
 . . . - - - - - * (మగు) ||

1. రీసా - నీ , , , , , - రీసా - సానీ -
 థా , , , , , నీ-సా , థా , , , నీసా
 , , సా - రీగా (మగు) | , , నీ గా , ని ||
2. సారిరి - సనిథా , , - నిసరిరిగ - సనిథా |
 , - రినిధ - గరిసరిగా, -చూగమధధని-ధని | సీకినిస - ధనీ | ధమ - గమాగరిస - ||
- నిథా - ధనిసరిగ (మగు)
3. గమనిథాధ-గమధమాగ-రిగమాగరి-సరి
 గ-చారినిస - ధనీగరిగా - ధనిసరిగమ | గథాని - ధగీరిని | , ధ - ధమాగ - నిధ ||
- మగరి నిసారిగ (మగు)
4. థాని పధని - చధనీనిధ-పధనిస - నీనీ |
 నిధ-రిరిపపనిధ-గీరిసారినిస-ధనీ-రి | రిపప - నినిధధప - ||
- ధపనిధప - గమపమగరిసరిగమగపమ-గమ |

మధధని-ధనినిసే - ధనిసరి-సరిగ-రిగమ-గరి | సరిగరిసే - ధనిసే | నిధ - గరినిధమ ||

గరిస - ధనిసరిగ (మగు)

రాగము - తోడి - ఆదితాళము.

ప. ఏరా ! నాపై ఇంత చౌకనేయ మేరకాదురా ; నాసామి !

అ. మరుని గన్న శ్రీ వేంకటేశ ! సుకుమారా ! నన్నేలుకోర, సరసుడ !

చ. దానిమాటలు విని ఇంత సాహసమేలరా ?

ప. సా, సేనిధ - షధని - షధజ - మగమని | నిధజ - మగరి - సరి | గమప - గమషధని ||

ఏ, రలల - నలల - షయి - ఇంత | షడ - కలల - నెల | ఎల - యలలల ||

సరిగ - సరిగ - షనిధ - గరిసే - నిధజమ | ధా ; ; సేని | షజమ - గమషధని ||

మెల-రలల - గలల - షడ - రలల | నా ; ; సల | అల - మిగిగిగి ||

అ. నిధధని - షధని - గమషజ - మగనిస | మగషజని - సేని | షజనిసా - షప ||

మలల-షడ - నిగిగల - నలల | శ్రీగిగిగి - కల | అల - మకు ||

- ధని - సరిగిరి - గోపగిరి - నిగిరి - నిధి | నిగిరి - ధనిధి - గిరి | సరిధిధు - పధని ||
 ములులులు - నలులు - నెలులు - నెలులు - నెలులు | కొలులు - రలులు - సలు | రలులు - రలులు - రలులు ||
 సరిగిరి - ధనిసా - నిగిరిధిధు - గమ | పధని - ధనిసరిధి | నిగిరి - నిగిరిసా ; ||
 ధనిధి - గిరిగిరి - గోపగిరి - నిగిరి - నిధి | నిగిరి - నిగిరి - నిధి | ధనిగిరి - నిధి ||
 చ. ధా, ని - గిరిగిరి - నిధి - మగరి - సరి | గా, - మా, - పధ | నిసా - పనిధిధు ||
 దా, ని - ములులు - రలులు - రలులు - నిధి | ధని, - త , సరి | హసా - మెలులు ||
 1. గా, - మా, - గా ; రి - గిరి | సా, - ధా, గి | , సారీగామ ||
 2. ధానిధిధు - గమధామ - గారిసని | సారిగామ - గమ | సేనీ - ధామ - గమ ||
 3. మధనిసాని - ధనిసరిధి - గిరిధి | ధామ - గామనిధి | మధనిసా, - ని ||
 ధమగరిస - ధమగరిస - రిగమధని - సరి | గిరిగిరి - ధనిధి | మగరి - నిసరిగమ ||
 4. ధనిధిధు - నిధిధుగరిస - ధమగరి | స - గరి - ధనిధి | ధనిధి - గమధమ ||
 ధనిసరి - నిధిసరి - గిరిగిరి - ధనిధి | గరిస - గిరి - ధమ | గరిస - నిసరిగమ ||

5. సా, ని-ధనిసా, ని-ధనిసీ, ధ
 రీనిధమగరి - నిధమగరి - ధమగరిస - | మధనిధా, రీసని | థామ - గామధని |
 సరిగరీని - ధనిగరీని - ధనిరీని | , ధ-మధనిసాని | ధమా - గమధధని ||
 సరిగ - నిసరి - ధనిస - మధని - గమధని | సరిగరీని - నిధ | నుగరి - నిసరిగమ ||

రాగము - తోడి

ఇది ౩-వ మేళకర్తరాగము. శాస్త్రోక్తమైనచేరు హనుమతోడి. సంపూర్ణరాగము. అయినను, రాగములన్నిటికిని గమనింపవలసినట్లులే దీనియందును శ్రుతిభేదవివరములు గమనించి చూడవలెను. దీనియందలి అవరోహణమునందు సాధారణగాంధారము తనసానమునకంటెను ఒకింత శ్రుతితక్కువయైనది. ఈ ప్రయోగము అనుభవముమీఁదనే తెలియనగును. స్వరవిభాగపు లెక్కలచేమాత్రమే తెలియఁదగినది కాదు. ఈరాగమందు సరిగమధనిసా, సనిధమగరిసా అను పాడవ ప్రయోగము మనస్సును రంజింపజేయునది. దాటువరుసలును వక్రగతియు దీనియందు అధికము. గమధమ, ధగరీని, ధనిరీని, నిసరిగమధ, నిరినిగరిగా, గనిధమగా, అను న్నిష్టిప్రయోగములు దీనికిముఖ్యములయినవి. మంచి మనోరంజకమయినరాగము.

గమనిపుడు:—కొన్ని చోట్ల గ రి గా ప గ రి గ స రి గా రి స రి పని అను నిట్టి చోట్ల కొన్ని సమయములయందు రిషభము చతుశ్రుతివంటిదో అన్నట్లుపలుకుట పున్నాగవరాలి రాగమునకు యుక్తమేగాని ఈతోడి రాగమునందు ప్రయోగించుట అతాస్త్రియము. శుద్ధరిషభమునే ప్రయోగించవలెను. ఈలాగున శ్రుతివిషయభేదములను గమనింపఁదగును. ఈరాగమునకు పంచమముండవలెనను ఆవశ్యకములేదు. పంచమము లేకయే చరణములో కొన్ని చోట్ల చిట్టస్వరములున్నవి చూడుడు.

2. రాగము - ధన్యానీ - భండబాలి అటతాళము.

- ప. నెనరుంచి నన్నేలుగోరా నీరబాక్ష యిచ్చేళ.
 అ. ననవిల్తుని బారికోర్వ నాతరమా, శ్రీ వేణుగోపాల.
 చ. పగదాననా సామినే నీకు?
- ప. ; ; - ; ; * నీసా - గా , - మఁగమ
 ; ; - ; ; * నెన - రుం , -

పా , , , , - షడశమా-మషమగా | గమషషని - గా | షమషప - షమష ||
 చి , , , , - న... ౦ -నెవ... | లు ... - ణో | , ... - ... ||
 గమషష-మగరిన*రిననిధ్ధప - నిసని - సరిస |
 ... - రల *ని... - ... - ర... |
 మగమ-సాగషమ-గమషనినిధ - షనిసరిస | పా , ధమష - గా | , మగరిసా , - స ||
 జల . -క్ష ... - ణి... - ... | వే , ... - . | , శ ... , - . ||

అ. నిధషష-మగరిన*సనిధష-మగమషధ-గమష

... - ... *న . న... - ... - ... |
 షమషష-మగరిస - ణినిసగామ-సాగమష-గ | మష - ని ధష-సనిరి | సరిసీస - షధషమ ||
 ... - వి ... - ల్ తు . - ని ... - . - ప ... - ... | ... - ని ... ||

గమషని-సా , *నిధషనిస-ధషసనిరిస - |
 గొట.ర్ - వ , *నల...-త... - |

నిసమా-మగరిస - గరిస - రిరిని-సష - ధధమ | గమషనిసా , ని | ధష - మషామగా |
 ర. మా- ... - శ్రిణ ... -వెవ... - ... | ణు... - గో , . | ... - ప అ .. ||

, -మధప-మగరిస * నిధపనీశుపనిస-గరిస ।

, --ల *

, మగరిసారి - సనిసగామపథ - పథపమ । పగారీసరిని - । పాగమ - పా , థ

ప-పమగా-నిధపా-రిసనిధప-నిసరిసా , ।

సరిసా-మగరిసాని-గరిసనిస-రిసాని । థప - మగా - మపని- । పా , - సీలి

థప - మగారిసని (నె)

చ. ; ; - ; ; పథమప - గా , , రిరిసా ।

; ; - ; ; ప. గ. - డా , , ... ।

చనిసగ-రిసరిని-సానిధధప-నిసని-సరిస । గా , మపథ - మప । థధపమ - పా , - ప

న-నా-సతి-....-తి... । నే , పి ...-... । ...-కు , - .

మగరిస - నిసగమ * (పగ)

..... * .

1. మూ,, , గారిపా - నీసానీధా
పా,, - నీసారీనీ, సా, గామూ | పాగా, మా | గారీపా - నీ
,, సా-గామూ (పగ) ||
2. మపథమధప-పామగరిస-గరిసనిధధపా
నిసముగరిసా-పమగమపామ-గమపనిధపా నిసరి - మూగ్గరి
స - సానిసగగమ (పగ) | నిధప - పామగరి ||
3. ధపమగా-పమగరిసా-గరిసనీ-రిసనిధ
పా-పనీసగరి-సగామపథ-పనీసగ్గరి - | సారీనీస - పా
రిసాని - సాగమ (పగ) | ధమాప - గాగా ||
4. నిధపమగ-మపథ-మగరిస-మగరిసరి-నిసరి
సనిధప-నిసముగరిస-గమపమ-పనిసగ్గరి-మ | గ్గరిసరినిస - సరి
రిసరిని - సగగమ (పగ) | ధపథమప - పమగ

౬. సకమగ్-రిసరిని-సా, నిసరిస-నిధకమ- |
 ప్తా, - నిసరి-పనిస-రిసమా-గమకమ-థాప | మవగారిసరిని- ||
 మవగరిసా-నిధకమపా-గమపనీధ - పని
 ,సాని-సమగ్-రిస-గేప-సేప-సేప-సేప | ధమ-పగమగరిస ||
 మగరి - ససాగమ (పగ)

ధన్యానీ - రాగలక్షణము.

ఆరోహణము. స గ మ ప ని సా.

అవరోహణము. స ని ధ ప మ గ రి స.

ఇది రి-వ మేళకర్తయగు హనుమతోడియందు జన్యము. అయినను దీనియందలి
 గాంధారమును నిపాదమును ముఖ్యముగా ఆరోహణమందు లేమస్థానములకంటే ఎక్కువగా
 యుండుననునది అనుభవముచే తెలియనగును. సాధారణగాంధారమును కైశికినిపాదమును రాగ

చ్చాయాస్వరములు. దీనిని 20-వ మేళమునందుండి జన్యమౌ అని సంశయించువారును కలరు. దీనియందు ఎచ్చోటను చతుశ్రుతి రిషభము. రాకుండునని గమనింపుడు.

మ గా రి స, ని స గ మ ప నీ ప ని సా, ప ని నీ ని సా ని థా పా, ప ని సా ని ధ సా మ గ రి స, అను నరుసలు ముఖ్యములు. నిపాదగాంధారములు గమకముతోను నిర్విగను పలుకును.

3. రాగము - సావేరి - ఆదితాళము.

ప. సరసుడా నిన్నే గోరి చాల మరులుగొన్నదిరా.

అ. గిరిని వెలయు శ్రీవెంకటేశ కరుణించ నిడే సమయము.

చ. దానిపై నెనరున ఈవేళ.

ప. సా,రిగా - రిగరి ; - రిగరి	సా-సరిసనిధా	గరిగి - రిసనిధ	
సరసు - . . డా ; - ని...	. - న్నే	గొబ . . - రి . . .	
సరిషమగరిస-ధధ మగరిస - ధసరి	ముపధ - రిసరి - ముప	ధనిధమ-గరిసధ	
చ . . . ల . ము . . రు . . - లు - గొ . . - న్న - ది . . . ర	

అ. ధధప-మపప-రిమపప-మా-గరిసరి -

గి... - రి... - ని... వె-ల-యు:-

పధసరి - గరిరి - గరిరిగ - రిపనిధ

క... - రు... - ణి... - చ...

పారిగ - రిసరి - సగరిస - నిధపధ

ధపమ-రిమపప-సరిస-పమప-ని

నిధపమాప-సేనిధ-పాధ-రిపనిధ-

ధగరిపనిధ-ధసనిధ-పమగ రిస-

చ థా,మపప-నిధపమ-గరిస-ధ-

దా-ని... - వె... - నె... - స.

1. థా, పా, - థాపా-మూగారి.

| రిపని - ధనిధప | మపప-పా,, -

| శ్రీశ్రీ... - వెం... క | లెఎ... - శా,, -

| రిపానిధప - ధమ | , - గరిస - పానిధ

| ని. దే... - స. | , - మ... - యము.

| రిపగరిగరి | ధసరిమపా, ధ

| ధని-పధమప-సరి | మప ధని-థా,, -

| పామ-థాప-నిధ | పధ-సరిగరిరి

| గరిపనిధ-రిప | నిధపమ గరిసధ

| రి, రిసరి-మప | , ధ - పనిధపమప

| రు,స . యిశ్రీ | , వె - ఎ. శ ...

| మా,పా,థా | , - నీథా-పామ

2. ధాని-పథపమప-ధనిధమ-గరిసధ	సారిమపథ-సరి	మపా-మనిధపమ	
3. ధనిధమగరి-నిధమగరిస-ధమగరి	స-గరిసనిధ-రిస	నిధప-ధసరిమప	
ధ మపథసనిధ-రిసనిధ-పథసరిగ	ధసరి-పథస-మప	ధ-గరిసని-ధపమ	
4. సా , , , -రిసనిధ-పమగరిస ధ	సా , , , - పమ	ధప - నిధప - మపథ	
సనిధపాధ-నిధపమాప-ధమగరి	నిధపమ-సనిధప-	రిసనిధా పాధ - ి	
మగరిసా, ధసరిమాప-రిమపథ-	పమపథస-మపథ	స-రిగరిసనిధ	
సా,నిధప-ధపా మగరి-మపథస	రిగరిస-నిధపా	మగరిసా-రిమప	

రాగము - సావేరి.

ఆరోహణము:—స రి మ ప ధ సా.

అవరోహణము:—స ని ధ ప మ గ రి స.

ఇది 15-వ మేళమయిన మాయామాలవశశాయందు జన్యము. ఆరోహణమున గాంధారము వర్జ్యము. దీనియందు గాంధారమును నిషాదమును ఒక శ్రుతితక్కువగనే పలుకు నిట్టివి. నిషాదసంచారములయందు కైశినిషాదము పలుకును. రి మ ప ధ ని, స రి మ

ప ధ నీ, అను నిష్ఠిసంపారములలో సామాన్యముగా తోడికిపలికినట్టే నిషాదముపలుకును. ధ ప థా అను ప్రస్తారమునందు కంపితము అధికముగ కావలసియుండును. ఈ రాగమును హనుమతోడి జన్యమని చెప్పట సరికాదు. ఏక శ్రుతి రిషభదై వతములు పలుకుట ముఖ్యము.

ప థా ప మ గా, రీ మ గ రి స, రి మ ప ధ సా సే ని ధ ప మ గ రి స, అను ప్రయోగములు చెప్పలకింపు

4. శాశరాగము - ఆదితాళము.

- ప. చెలిమి కోరి వచ్చి యున్నది, చిత్తము నాదు భాగ్యము.
 ఆ. సలలితగుణ శ్రీలోల, సకప శ్రీ వేణుగోపాల.
 చ. ఎంచి జూడ నీసరిగాదురా.

ప. రీగామా-రిసనిసరీ -రిరిస-స | నిః-నిసరిమ -రిప | పమగమా - రిరిప ||
 చెలిమి - కొఱి..చ.. -చ్చి | ..-యు..౯- న | - ది .. ||

రీసా - ని సరిస-రిమమరి-వమనివ

చి త్త-ము...న అ

అ. వమనివ-వమగమ-రిరిమమపా, -వ

స . ల . లి త . గు . ,ణ

రిమరిమవని-వసని-మరరస-నిసస

స . ర . స శ్రీ ఇ

రిరిరునిస-రిగమ-రిరివమ-నివమ

రిరిమ-రిరిరు-మమని-వవస-నిరసస

చ. ససని - నినివ-వమగమరిచి, -

ఎం . . చి జాడ . . డ . -నీ, -

1. పీ , , - సా , , - , , రీ , ,

2. పీ, సరిస-నిసరీ, రిరు-నిరి

3. వనివమ-వమగమ-రిరు-నిరిరు

| వమగమ-రిగమ - రి | రిస-నిస రి సా ||

| . . . దు-భల . . . | గ్యము ||

| వమ-నినివ- స నిస | ని-వమమా-రిగమ ||

| . . . శ్రీ ఇ-లాబ. | ల . . ||

| పు-సస- నినివప | మ-వమరిగమరిస ||

| . -వెఎ-ణు . . . | . -గొ బవల . ల . ||

| గమ-రిరు-నిరు | సరిమరి-వమగమ ||

| , నివమ - పామగ | , మా-రీరునిస ||

| సారీ-రిమగమ | రివమ-గ మరిరిస ||

| స రి-గల . . | . . . -దు . రల. ||(ఎంచి)

| , , మా , , - రి | , పా-మా నీ ||

| మరి-వమరివ-సని | రిససని-వనిరీ ||(ఎంచి)

| వవనివనిస-నిస | రిస-మరిసమరివ ||

నినికము-సేనిమకనిస - కనిస-తిరి

4. సా,రిరిసని-రిమ-రికము-రికముసా

మకనిమక-రిమక-పనిసేని-మకని-

5. కీ - " రీ-సేనికమురిస-

మరిసే-నిసేరిసనికము-రిగమురిసని

సరిమ-నిసేరి-పనిసే-మకని-రిమకని

| రికిసరిమకని || (ఎంచి)

| సరిని-కము

| కముకని-మ-రిమ

| సరిమసేరి-నిసేరి

| కీ, రీ, -రిమ

| సరిమకని - రిమక

| సేరి-పనిసా-పని

| స-రిమక-నికకరి || (ఎంచి)

శాశరాగము.

అశోహణము:— స రి మ ప ని సా.

అవరోహణము:— స ని ప మా రి గ మ రి స.

ఇది వక్రపాడవరాగము. 15-వ మేళమగు మాయామాళవగౌళయందు జన్యము
దీనిని వాద్యమున వాయించునప్పుడును పాడునప్పుడును శ్రుతిలక్షణము తెల్లని ఆలాపన చేయ

వలెను. దీనిలోని శుద్ధరిషభము తోడిలోని శుద్ధరిషభముకంటెను కొంచెము తక్కువైతిని గాంధారము ఒకింతతీవ్రము. ఈరాగమును పెద్దలువాయించునప్పుడో పాడునప్పుడో వినినప్పుడో కొనుట ఆపశ్యకము.

సారిగమరిమపనిసారీగమరిసీనిపమరిగమరిస, “రిగమరిస” అను ఐరుపయే ప్రస్తారమునందు ముఖ్యభాగము. త్యాగరాజస్వాములవారి పంచరత్నములలో “దుడుకుగలనన్నేదొ” అను కర్తవ్యము సాధనము చేసినయెడల ఈరాగములోని ప్రస్తారపువరుసలు కొన్నిభోధపడగలవు.

5 రాగము - చక్రవాకము - కంట అంతాళము.

- ప. ఇంకా చలమేలనయ్య నాపై! యిది మేరకాదుర.
 ఆ. పంజానాది వినుతుడైన శ్రీపెంజీశ్వర! నవయమిదేర.
 ప. పలుమారు నిన్నే నమియన్న నన్న పాలించవయ్య.

ప. , , , , , , , గామూ - రీ , - సన్నిధిని |
 , , , , , , , ఇ థి ౦ - కాకట - చలలల |
 సా , - సా , - ని సరిరి సన్నిధిని సన్నిధి | ప థనిసారి - ని స | రీ గా-మపమ-గమ ||
 లా , - ఆ , - మే ఎ ఎ ఎ ఎ-లలలల | నై ఇ ఇ ఈ ఇ-యల | ఆ ల-లలల-నాల ||
 గరి స - నిధిని సరి * గామగరిని సన్నిధిని |
 లలల - పై ఇ ఇ ఇ ఇ =, ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఈ ఇ ఇ ఇ-
 స రి గమా-పమగ-మధ పథామ గరి- పమగరి | సా, ని-ధినిసా | ,, సని రీ-సానిధి ||
 మే ఎ ఎ ఏ - ఎ ఎ ఎ- రలల లలల-కాలలల | ఆ , ల-లలల | ,, దుడడు-డోడుడు ||

అ. పమగరి స - ని సరి * సన్నిధిని పమ - పధపమగ
 రాలలలలల-లలల=పం ౦ ౦౦౦ - కలలలలలల

మధపథాధ-రి సమగామ-పమగరి-సన్నిధిని | స స రి-సా రి-మగ|మపామ-గ మ పధ||
 జలలల ఆ ల-సలలనాల -ది ఇ ఇ ఇ -వి ఇ ఇ ఇ | నుడుడు-డోడుడు-దుడు| డోడుడు -డయి ఇ ఇ||

మహాధనిసా, నిధపథాధ-నిసరిసే		
ఇతి ఇనా, శ్రీ ఇతి ఈ-వెం		
గరిగంపగరి-సరిగరిసేని-ధ సేనినిధ ప		మధపమగ-మప ధ-నిసరి సా నిధ
కలలలలలల-తేఎఎఎఎ-శ్వలలలల		సలమలలల-లల ల-లలలమితి ఇతి
పమగరిస-నిసరి * } గామగరిసరిగరిసని		
దేఎఎ-లలల *		
సరినిస-నిధపమ-పధనిసా-స-ధనిసరి		గరిగాగ-మప ధపా-మగరిసని
సరిగమపా, * పగరిసారి - గమపథాని		
సరిగేమగారిసే - నిధనిసనిధపమ - గమప		ధనిస - రిగమపధ ని - సరిసానిధప
మగరిసా , నిసరి * , (ఇతింక)		

ఎతుగడ జల్లివి.

స. , , , , , , * పామా పా , , పమగమ
పలు మా , , రుడడడ

పథనిధ-పాథపమగమా-పవగరి-సనిధని
నిధిఇ- నేఎనం - మ్మి ఇ ఇ-నఅఅతి

పమగరి - స రి గ మ * } పలుమూగు
చఅఅతి - వయ్యయ్య *

. పా , - మా , - గా , , - రీసానీ-థానీ
సా , , - , , - రీసానీథాపాపూ , ,
 , , రీ - గానూ * (పలుమూరు)

2. పథనిథాప - మపథపామ-గరిసని - ధనిసరి
గమగరిస - నిధపమాగ - రిగ - సరిగమపథ
సథాని - సరిగమ * (పలుమూరు)

3. పథనిధప - మపథధపమ - గపరిగమపథని
సరిగమపథనిస - రీసనిధనిస - గరిగమగరి

|| సరిగమా-పమగ | మపథనిసానిధ ||
|| నఅఅతి - మ్మి ఉ | పఅఅతి 0 00 ||

| , , పా-థానీ | సానీ - సా , , ||
| | | ||

నిస - సానిధప	ధపామగరిసని		

| | | ||
| సరిసనిధప - నిధ | మపగ-ధపమగరి ||

సనిధ - నిసరిగమ : (వలుమారు)

4. సా, పిసని-ధనిససనిధ - స, ధనినిధపమగ
మవధసీస - గమవధాని - ధమగరిసనిధ
సరిసనిధ - నిసరిగమ - సరిగమగగరిస
ధనిసరి - ససనిధప-గామవధనిసాస - గమ
మగరిసా - రిగమ : (వలుమారు)

రాగము - చక్రవక్రము

ఇది 16-వ మేళకర్త రాగము. సుపూర్ణ రాగము. అయినను దీనియందు గ మ రీ స ప ని ధ ని సా రి గ మ ప ధ ని స రీ గ మ రీ అను నిర్దిష్ట యోగములు ప్రధానములు. దీనియందలి కైశినిమాదము శుద్ధకైశిగనే పాడవలెను. తక్కిన విశేషప్రయోగములను గీతములచేతను కీర్తనలచేతను జైత్రినిగొనగును.

గి. రాగము - మలయమారుతము - ఆదితాళము.

- ప. మలయమారుతముచే మది జల్లుమనెరా.
 అ. ఇల శ్రీగుంటూరి పురీశ! యిభ రాగావరద! రాగ.
 చ. మరుదు నాపై నెడలెర.

- ప. గారీసా, - ని - థా, నిసా, - - | సరి గ రి- రిగ రిస | ని రి స ని-ధనిసరి ||
 మలయ, - అ - మా, అరు - - | తలలల- అలలల | ముడఉఉ- చెఎఎ||
 గ రి సని - ధనిసరి - గాపధ - నిధపా | గాపధ- నిధధస | గపగరి - సని సరి || (గా)
 మలలల - దిఇఇఇ - జ అల - ల్లఉఉ | మాఅల-నెఎఎ | ఎఎఎ - రలలల || (వ.)
 అ. నినిధధ - పాపగ - గ పధనిథా, - - | గపధని - ప నిధప | గపధనిసా, - - ||
 ఇఇఇఇ - లశ్రీఇ - గుఉఉంటూ, - - | రిఇఇఇ - పుఉఉఉ | రిఇఇఇఇఇ, - - ||
 నిసరిస - గంరిసని- ధనిసని- థా, - ని | పధ నిధ-గాపధ | నిధధప - గరి సరి ||
 ఇఇఇఇ - భలలల- రలలల- అ - జ | వలలల-రాలల | దలలల - రలలర ||

గారిస - నిధనీ - పా - ధ - ని - పా - రి - ని -
వలర - ఇకయ్యా - జా - లముచాలుర -

సరీగళస నిధ - పాధని - స నిధప
నిరంతరమునిను - సన్నుతి - సలుపగ

చ. థా ,, - ,, ప - ధ - నీ - నిధధప - పగ
మా ,, - ,, రుఉఉ - డుఉఉఉ - సతి

1. పా, గా, రీ - పా, నీ, థా
మా, బా, గా - యె, లే, రా.

2. నీ, థా, పా - గపధని - స నిధప
పం, తా, ము - పలదుర - యికరతి

3. నీ, థా, నిపధ - నిసా నిధప - గప
నీ, దా, సనిటు - నిరా దరణ - సను

| సరిగా-రి గపా
| తమితా-ళనురా

| గపధ నిసా,, - | నిధపా -గరి సరి || (గా)
| నలుగుటమే,, - | లటరా-పలుమరు || (మ)

| పా ,, - ,, గప
| పై ,, - ,, పై

| నీ, సా, - రీ
| మం, ద, - హ

| గా, రీ, సా-
| వం, తై, న-

| గా, రీ స - సరి | గపాధ - నిధపధ ||
| పో, రాడ - తగ | దురార - నీకవర ||

గ్రంథాలయము

వజ్రాక్షి

జంబి

44.62

(మ)

- సా, రి-స - నిరిసా, నిధని ప ధ
సా, నేర - మిక్కసై, చివను ప్రస
సా, - సనినిధ - ధవపగ - గరిర
4. శా, - రిక్కములు-శుక్కవ-ధు-కరములు
గ ప ధ ని-రిస-ని ధని- ప ధని-పనిధ
ములుకుల పగిది-చెవుల-జొరగ-వగల
సా రి గ-ప గ-రి స-నిధ-ప గ-ప ధ ని
పెన్నెల-ముడుకులు నెరకగ పెరపుర

రాగము - మలయమారుతము.

ఇది 16.వ మేళమగు చక్ర వాక్యమునందు జన్యము. పాడవరాగము. ఆరోహణము—
స రి గ ప ధ ని సా; అవరోహణము—స ని ధ ప గ రి సా. తథుకులేమియు లేక శుద్ధముగ
వాయిచిననే రాగక్షణము బాగుగ వెలువడును.

| స రి గ-రి స-ని- ధ ని సనిధ ప - గపధ ని||
| బెసగొనసమ-యముసరగున - గలయర|| (మ)
రి, - సని ధ ని	సరిగరి - గపాప	
కో, - కిలములు	కలకల - నికూయ	
గపధ - గప గ రిస రిగపగ -పాధని		
నొగల- తగులువడి	కలువల-రాయడు	
రిససా - నిధపా	గ పధని- ప నిధప	
దరిజే - రితిరా	క పుగిట- నడుమర	

7. కాగము - లలిత - ఆదితాళము.

ప. నిన్ను కోరి యున్నార, నెనపించి నన్నేలుకోర.

అ. పన్నగళయసుడొ శ్రీ పార్థసారథి చేప!

చ. సూనశనునితారి కోర్వలేర.

(నిన్ను)

ప. గా,,మూఢా,, - నినిధనిసా

ని,,న్ను కో,, - రిశ్చ...

ని సని - థానిసరి - సనిసగ - మధధని -

నె... - న. రుం - చి... - న... -

| ధ నిసీధ- ధని - | ధధమ-గమగరిస ||

| యు... - నతి - | ... - ర ... ||

| సగ రి స నిధ-స ని | ధమగ-ధమగరిస ||

| నెపె . టు... - కొబ | ... - ర ... || (ని)

| మగను - సారి-సమ | గమ - ధనిసా,, - ||

| య . - నుడు-డడు | ... - శ్రీ,, - ||

| సనిరిసాని - ధను | నిథా - మమగరిస

| ర... - శీ... | దెప - ... వ . ||

అ. థా , ధమధ-నినిధధమ-గమగరిస

పక్షా , న... - గ... - శ... -

సగమగరిస - నిసగరిసని - ధమధని

పతి... - ర్శ... - సతి...

రిసనిధనిస - మధనిసరి - నిసగగమ

మగరిసా . ధమగరి - నిధమగ - సేనిరి

చ. సా , కిసేని - ధనిధధమ - గమగ - రిరి-

నూ, న... శ.. రు . - ని -

1. సా, ని, థా - మా, గా, రీ -

2. సా - నిధమగ - థామగరి - సానిధని

3. థా, నిస - ధనిస - ధనిధమగ - మని

థా, నిస - ధనిసరిస - ~~ని~~నిసగగమ

4. సా , , , , నిసకిసీధ - మగారి-

సీసీధ . మగామ - ధమాగ - రిసాని

సరిస - మగమ - ధమగనిధ - గమధధని

మగరిస - గమధమ - గమధని - సగమగ

| సరిసమగమ - ధమ | గనిధ - సేనిధమగ ||

| సా - నిధమ నిధామ! మగ - ~~ని~~నిధమగ || (ని)

| సా , , , - సేని | ధధమ - గమధధని ||

| వా , , , - రిరి | కొఒర్య-లెఎ... ర || (నూ)

| సా, నీ, థా | నిసా - గమధధని || (నూ)

| సరిస - గావ థా | మగనిథా - మధని || (నూ)

| థా, మాగ - మధ | మ-గమగ-రిసని ||

| థా, మాగ - నిధ | మ-సేనిధమ-ధధని : || (నూ)

| సా , , , గేరి - | సేనిధమ - గమధని ||

| ధనీస - రిగాస | మగామ- థా , , ||

| మగమథామ-గమ | ధధ-నినిధమగరి ||

| కిసాని - ధనిధ-ధ- | , గరిస - గమధని || (నూ)

ఇది 17-వ మేళజన్యము. పాడవరాగము.

ఆరోహణము. — స రి గ మ ధ ని సా.

అవరోహణము — స ని ధ మ గ రి సా.

ఈరాగమునకును వసంతరాగమునకును ఉండుభేదములు ఈవర్ణమునందలి ప్రయోములచే బాగుగ తెలిసిగొనవచ్చును. ఇదిగాక “గ మ గ రి స” అనువక్రప్రయోగము ఈరామునకు ఇంపునిచ్చునట్టిది. “స రి గ మ” అను పూర్ణప్రయోగము శొస్త్రసమ్మతమయిన; “స గ మ” అను ప్రయోగమే వాడుకలోనున్నది.

నిపాదము కొంచెముతగ్గుశ్రుతిగలది; దైవతము తీవ్రము. చరణముతో చేరిన చిట్టప్పుడవర్తనమును గమనించిచూడుడు. అందులోని చతుర్దాటువరుసలను గమనింపుడు.

స గ మ ధ ని సా, స ని ధ మ గ రి గ రి స, అను ఆరోహణావరోహములు ఈరాగవనకుఁ దగినవి. శుద్ధరిషభము, అంతరగాంధారము, కాకలినిపాదమును, దీనికి జీవస్వరముల పంచమపరితమము

గమనింపుడు—ఈరాగమును శుద్ధదైవతముతో పాడినట్లైతే లలితరాగమాన తీవ్రదైవతముతో పాడినట్లైతే వసంతరాగమాను.

చ. రాగము - తైరవి - అనితాళము.

ప. వనిత నిన్నే కోరి- వలచి యున్నదిరా.

అ. ఘనుడౌ మాచక్కని - వేదపురిశ!

చ. మానిత గుణసాంధ్ర.

ప. రీమా - గరిగగరి - సురిరి - గగ | రిస - సీధ - గ రిని! సరి - పమమగరిస ||
 వ ని - త..... - ని..... - .. | ..-న్నేఎ-కోబ | .. - .. గి ... ||
 గగరిగ - మపధ - ధపపమగ - మ గరిస | నినిధపమ - రిసేని | ధప - మపమగరిస ||
 వ ... - ల .. - చి..... - యు... | న్న..... - ది .. | .. - .. ర ... || (ప)
 అ. నినిధ - ధపపమగ - మపమగ - రిస నిస | గగరి - గమపగరి | గపపథా - నిసా ||
 ఘు... - ను..... - .. డడ - ..మఅ | ... - చ. | ... - ||
 నిసేగేగరి - నిసేగేనీధప - పమపధ | నిసేగినిధప - మప | మ - ధపపమగరిస ||
 క్క..... - ని..... - వె...ద | పు..... - రిళ | . - శ ||

గారిస - రిసనీధప - ధనిసారిని
 ముగరి - చమధప - నిధప - సనిధప-రిస
 చ మా,, - ,, నీనిధధమ - మగరిస
 మా,, - ,, ని ... - త ...

1. సా , , , - పా , , నీనీధా
 రీ , , , - రీ , , రిగామా -
2. నీనీ - థాపా - , , - థానీసా
 మగారిస - నినీధాప - ధనిసరి
3. గా , , , మగ - గమగగ - మామా
 గమపాగరి - గమమాగరి - గారిస
4. నీ , , - ,, ధధనినిధ - నిధపధమ -
 పామగరిస - నీధపధ - మపధనిస -

| సరిగా - రిగమా | గపామ - నిధపధ ||
 | గ్గరిసా - నిధపా | మనిధప - మగరిస || (ప)
 | రీ , గ - - రిగమా | , - గమప-చ-గరిగ ||
 | గు, ణ - - - పాం | , - ద్ర. - - - ... || (మా
 | నీపా - - - థా | , నీసారీని ||
 | గా, రీ, సా | , - , నీసారీగ || (మా
 | రీ - , నీసారీ | , - రీగామా ||
 | గరినీ - సరిగగ | , - మనిధ- మగరిగ || (మా
 | గగరిచ్చనిస | రిగమగ - మాగరి||
 | సానిగారిగమ | గపా - పమగరిగ || (మా
 | పా , - ,, మప | నిధప - మగపమ||
 | మపధనిసా - గరి | గమపా - నిసరిగ || (మా

[illegible]

అనుబంధం - 2

మగరిగా - మనిధపథా - మురి - ము

పథశిషి - రిమవధని - పిరిగ్త

|| గా, రీగమప || ధ-మనిధప-మగరి ||

॥ కఠి - సన్నిధిప-మ- | కఠిX - మహా-ధ ॥

— १०० —

స - సోరిధిప - పా , ధమగరి - రీగ = (మా)

9. రాగము - శ్చైరవి - ఖండజాతి అటరాళము.

ప. విరిబోడి బిక్కోరి మరులకొన్నది.

చి. సరస్వతిగారి దత్త. బాధాకర్తామి ! శ్రీ రాజాగారికి

చ. చిరునవ్వు హోమయన.

$\frac{f_2}{f_1} = \frac{\lambda_1}{\lambda_2}$

బి, . . . , * విజ్ఞ, . . .

గరిగరి రి , గరిగరి - మధమ - పరిస	
... డీ , ని ...	
ని సమగరిస - ని స రి , గపారి - నిగిగిని	
నై ...	
సగరిని - సనిగిప * ప ధపధ - ని నిగిప - ధ - నిసరి	
రి ... * మ ... రు ... లు ...	
ప ధనిస - రిగమప - మ గరిగ - మనిగప - మగరిని	
గొ ... - న్న ... డి ...	
సరిగమ - గరి - గరి రి , - సనిగప	
... ర ... , - ...	
అ. మగరి - పారినిగి * సనిగప - మగరిగ - మనిగప	
... * స.ర. - సు ... డడ ...	
మగరి - పమగరిస - పధనిగిగ - ని స రిగమప	
... - ... - డ ...	

ని నిధ - పాధ - మః | గరిగమ - ష ధనిస =
 ద్వల | ర . క . =
 పధనిస - రిగమగ - రిగసరి - నిగరి - నిధనిస =
 స మి శ్రీ =
 గరిగరి - సేనిధ - ధ - మనిధప - మగరి - గరిస =
 ర జ - గొబ ప ల =
 నిసరిగ - మపధని | సేనిధ - పమపా =
 దెవ | వ =
 , మగరి - సరినిధ * - గగరిస - రిసని - ధనిసరి =
 , * =
 మమప - ధధనిని - పప - ధధ - నిని - సరి =
 పధనిస - రిగమప | ధప - మధపా - నిని =
 ధధ - ధపపమ - నిధని - పధని - మపధని - సేనిధ =

మగళసరి - సరి - రిగామళ - మపా - ధస

నిరీసనిధ - సా , నిధప - పా , మ

గరి - సా, రినిధ * (విరి)

చ , , , , - మామా - ధపధ - మపగ మా

, , , , - చి రు - నడ - . . . ప్య

పా , పా , - మ ప్ప నిని - ధపమగ - మనిధప

” - మొబ

మగరిగ - వపధ - మ | పమథాపా - మప

. - ము | న

సేనిధప - మగరిగ *

. *

మానీథా నిధపాధపమాపమ గమ

చి రు నో ఉడ

పా " - మ ప నిని - ధపమగ - మనిధప
 " - మొటి
 మగరిగ - మపధ - మ | పమథాపా * మప
 -ము | స . . .

1. గా, రిస - నీ, థా ప్తమా, - ప్తానిస |
 నిఠి - నిసరి - గమగమా - నినిధధ - నీధధమ ||
 మపమ - మాగరిగ | నినిధథా - మమా ||
 గరిసని - సారిగ * (చిరు)

2. థా |
 నినిధథాని - ధధమా, - నిధపమా, - ధపమ |
 గరి - గామపధ - మపాధ - పధని - ధనిసరిస ||
 నిగిరి - నీధపధ | మపామ - గరిసరి ||
 నిథాని - సగరిగ (చిరు)

3. పారిక - సరిగారీ ,, నీసరి - నిసరీ |
 సా , - నీనిధ - గారీస - నీ , థాని |
 పా , - థానిసరి | పథనిస - రీ ,, ||
 ధ్వుగరీరి - నిధరిసాస - మగారి - పమూగ |
 రిగామ - పథపమ - నినిధథాని - ధధపపామ |
 గరీ - గామపథ | మపగమ - పా ,, ||
 నిసనిగ - రిమ - గప - మధపనిధని - పథమప - గరి |
 గమ - పమపథనిస - నిసనిగగగ - నిసనితీపతి |
 నిరీపని - ధపథమ | - పథనిని - సా - నిని ||
 సేస - రిరిగగ - మగగగి - మగగిస - నిగగిస - నిరి |
 సేని - ధపథనిసరి - మమపపథధనిని - సగగిని |
 , ధతీసీ - ధని | ధధని - ధధమ - మా ||
 గరిస - నిపారిక * (చిరు)

శ్రావణరాగము.

దీనిని సంపూర్ణ రాగమని సామాన్యముగఁ జెప్పుదురుగాని, దీనికి అవరోహణము సే ని ధ మ గ రి స అనియే గ్రంథోక్తప్రయోగము. అయినను సంపూర్ణ రాగములలో ననేకములకు అన్నివిధములయిన ప్రస్తారప్రయోగములుండును కాబట్టి, ఈ రాగమునకు ఇదియే అవరోహణ మని చెప్పట న్యాయముకాదు. సంపూర్ణ రాగమనుటయే ఉచితము.

దీనికి శ్రుతిభేదవిషయము తెలిసికొనుట చాల అవశ్యకము. అయినను, ఈ రాగము యొక్క మూర్ధన సాధారణముగా చులుకనగనే తెలియనగును. సమయోచితమయిన అనుభవ ప్రయోగములునున్నవి. అవరోహణములో సాధారణగాంధారము (కొంచెము మృదుస్వరము, అనఁగా ఖరహరిప్రియ గాంధారముకంటెను ఒకింత తగ్గుస్వరము), శుద్ధమధ్యమము, చతుశ్చరితైవతము, కైశినిపాదము.

అవరోహణమునందు సమయోచితముగ చతుశ్చరితైవతమును పలుకును. మంచి గమకకంపితరాగము కావున, దీనియందు పలుకుస్వరములన్నియు అనుస్వరముల సాహాయ్యము

చేత పలికించుటవలననే ఈరాగముతోభిల్లును. ధ ని సా ని ధ పా అను ప్రయోగమున, పైనికి వెళ్లునప్పుడు చతుశ్చక్రిత్తైవతమును, దిగునప్పుడు శుద్ధధైవతమును పలుకును. రి గ మ ప ధ నీ, ప ధ నీ మ ప ధ నీ అను వరుసలలో శుద్ధధైవతమే పలుకును. అయినను, పూర్ణముగా శుద్ధధైవతమే అనరాదు. ఇట్టి శుద్ధధైవతము నటభైరవికిమాత్రముండునట్టిది. స ని ధ మా గ రి గ స అని పంచమము వర్ణించిపాడుటయుకలదు.

10. రాగము - నాయకి - భండజాతి త్రిపుట తాళము.

- ప. సరసిజాతీ నిన్నేగోరి మరులుగొన్నదిరా.
- అ. సత్యధర్మపురివాస, వరశ్రీమాజకనాదీశ్వరా.
- చ. మరుభారి గోర్వదురా.

ప. రీమా - పా, పా, - మపధపథా - పధ | నినిధప - మపధప | మరి - గగరీసా -||
స ర - నీ ఈ - జలలలల - ట్టిలి | ----- నిల్లెన్నె | - - - - - గొ - రి ||

రిమమరి-గగరిస-పథపస-నిసరిమరిమపథ
మ—రు—లు—ఉ—

|| నీ థాప - ధమ | పరి , గగరిస ||
|| కో ————— బన్న ! అది - ర — ||

అ. నీ , , , సనిస పా ధ - పథనిధప - మప
సా . . . త్యయఅఅఅ - ధఅఅర్ అఅ - అఅ

|| ధపా - మధప - సని | సరీ - సా , , ||
|| — — — పురి | వఅ - సా — ||

నిసరిస-రిగగరి - సరినిస - పథపసా , పథ
వ — — — ర - శ్రీ ఇఇమా, జక

|| నిథాప - మపథప | ధపమరి-గగరిస ||
|| నఅ ————— దిఇ — | శ్వ — ర — — ||

రీరిపమ-రి-గగరిస-పథపసనిరిసమ - రిప

|| మపథని - ధపమప | ధపమరి - గగరిస ||

రిమరిప-మధపస-నిరిసరి-గగరిస-రినిస

|| పథనిని - ధపాధ - | మపమరి-గగరిస || (స)

చ. సా సా - పా,పథనిని - థాపా మపథని
మాయా—బా, రి — ఈ కో ర్మ అ

|| ధప - మరిగగరిస | రిరిస . రిమపథప ||
|| — — — అఅదుఉ | — ర — ||

1. సా,వా,థానీ,థాపాధమ | , ప రీ , గ స | , రిమా , వధప || (మ)
2. సీసీపాధ - వధనినిధప-ధమారిమపధ-ని | నిధప - ధవమరి-గ | రిసా-రిమవధప || (మ)
3. వధనీ, థాప-మపధవమరి-సరిగా, | , రి ప ధవసనిస | , రిమా , వధప ||
 నినిధప-మపధప-సాంసరి-గగరిసాంసరి | సపాధ-మపరి-గ | గరిస - రిమవధప || (మ)

నాయకిరాగము.

ఆరోహణము — స రి మ ప ధ ప సా.

ఆవరోహణము — సీ ని ధ ప మ రి గా రి స.

ఇది ఖరహరప్రియజన్యము. అయినను, దీనియందలి గాంధారము రిషభము నంటియే యుండును. కోమలగాంధారము. ఆలాగుననే నిషాధమును ధైవతమునంటియేయుండును. ఇది యెఱిగిపాడిననే రాగకళతోభించును.

గాంధారనిషాదములను దీర్ఘముగ గమకముతోపాడవలెను.

11. రాగము - దర్పార - ఆదితాళము.

- ప. చలమేలచేనేపుర ? చాలనమ్మనన్నాపై
 అ. వలచియున్ననాతో వాడేల ? వేణుగోపాలదేవ
 చ. పలుకుమునాతో.

ప. పమరీ - గాగా - రిసరీ - నిరిసని
 చలల - మే ఎ - లలల-జెఎఎఎ
 పమరిగరిస - రిమప - మాప - ధనిసరి
 చలలలలల - లలల - స ౦ - ౦ ౦౦౦
 అ. ధనిపథమప - రిమరిపమరి - గగరిస
 వలలలలల - లలలలల - చిఇఇఇ
 ప ధపస నిసరిసరి-గారి-స నిసరి
 వలల-దెఎ-లలల-వే ఎ-ణుఉఉఉ
ధప-ధనిస-రిసరి	పామ - గారిసరి	
ఎఎ - నెఎఎ-ఎఎ	పూడ - రాలలల	
నీ , ధాప - ధని	పమ-గ-గా-రి సరి	
మి - నాల - సరి	అల-అ - పఇ	
ప మరి-ప పమ-ధధ	ప-మపథ- ని నిసా	
యుఉఉ-ఉఉఉ-సల	ల - సలల-తొబట	
సా, - పా, - సేధ	పమ-గ-గా-రి సరి	
గో, - పా, - లరి	అల- దె ప వలల	

కమరిగరిస - నిరిసరి - నిసధ్వధని

ధవధనిసా - రిసరి - గా, రిస - రిస

చ. పాపా ; - ధప - మపధవధా - ధరి

పాలూ ; - కుడ - ఊడడడ ఊ - ఊడ

1. పా ; - ధా ; - పామారీ

2. పాధధవమ - పావమరి - గారిసరి

3. ధవధ - మప - రిమప - సరివమ - మరిగరి
సరిమపధ - మపధనిస-పధనిసరి - ని

4. ధనిమపాప - ధవమరి - గారిసరి - ని
ధానిసరిస - నీ , - ధధప - మధవమ -

ధవమ - రిగరి - సారిమప - రిమపధ

గగారిరిస - నిసధవమ - ధనిసరి -

సరి - సమ-రిప-మధ |పధ - మపధనిసా ||

ధవ - ససా - పపా |ధవమ - రిగరిసరి ||

| నీ - ధాపా |గాగా- రి స రి మ||
|మూడొ ఊడొ |నా ఆ-తొఒ ఒ బ||

| గా , రీ , సా | ; - రీ ; - మా ||

| విరిస నీసధా | , నీ - సా - రిమ||

| సరినిసధనిపధ | ప - ధనిస-రివ-పధ ||

| గరిసరి - నిరిసరి | సే-ధవధ-మపరిమ ||

|సా , - ధధప - ధని| స - నీసరిమప ||

| గా, రి - రిసనిస | రిమవమ - పా , ||

| మాపధనిస - పా | ధనిసరి - నిసారి ||

| నీస - పాధ-మా | ప - రిమ - సారిమ||

దర్బారురాగము.

ఇది ఖరహరప్రియజన్యము.

ఆరోహణము:— స రి మ ప ధ ని సా.

అవరోహణము:— స ని స థా ప మ గ గా రి స.

ఈ వర్ణములో రాగచ్ఛాయ బాగుగ తెలియుచున్నది. అయినను, ఈ రాగమునందును, ఈ వర్ణమునందునుఁ గాంధారము ఒక శ్రుతి హైచ్చుగ నుండునది గమనింపఁగలము. జతికట్టుచాలా ఇంపై నది. చరణములో ఖండజాతిగ తీసికొనిపోయి, రెండక్షరకాలములుమాత్రము “తక్” చతుశ్రములో ముగించియుండుటను గమనింపవలెను (చరణము, మూడవ ఆవర్తపువివరము. వాద్యములో వాయింపునప్పుడు “గ గ రి స” అనునది “మ మ రి స” అని లాగి మార్పుకొనవలెను). తక్కినవివరములు అనుభవముమీఁద తెలియఁగలను.

“మ ప ధ ని సా, ని స థా ప మ మూ రి స గ గ రి, రి గ రి స రి స, ప ధ ని స, ధ రి స రి స స థా ప మ గ రి స” అను వరుసలు మనోరంజకములు.

12. రాగము - అధోగ - అదితాశము.

- ప. ఎవ్వరిబోధనవిని యీలాగుజేసేవురా.
 అ. జేవముగా నన్నేలరా శేషాచలేంద్ర శ్రీ వెంకటేశ.
 చ. మమబారిణోర్వజాలనుర.

ప. రి గా - గరిసా - స రి స స - ధమధా	మధుసధాస - ధస	రి గామ - గ గరిస
ఎవ్వ - రిఇత - బొబిబి - ధ అ ఆ	నలలలల - విఇ	ఇత ని - ఇఇఇఇ
రి గమగామ - రి గసరి - ధ స రి గమ	ధమధసాస - ధస	ధమా గమ గ రిస
యి ఇ ఇత ఇ - ల అలల - గుడడడడ	జైఎ ఎఏఎ - నెఎ	ఎ ఏ - వుడరలల
అ స సేధధామ - ధ ధమగారి - గమరిగ	స రి గమామ-ధమ	గరిగ - మధధసా
జలలలల - ముడడగాల - స ౦ ౦౦	నెఎ లా అ-రల	అలలె - ఎడలల
ధసరిసారి - గేషరిసా - ష గగరిస	రి గరిసరి - ధరిస	సేధమ - ధమగరిస
చలలలేఎ - ంద్రలల - శ్రీ ఇఇఇఇ	నెంంం - కలల	టెఎఎ - శ్శలరలల

రిగమ - రీగ - సరిగసారి - సధమధ

రిగమగామ - ధమధసా - రిగసరిగ

రీగా - }
ఎవ్వ - }

చ. మాధమథా - ధసధమ - ధధసారీ
మారుడతా - అలలల - రిగతత

1. మా " , , థా - మాథా - " సా

2. మధసేథామ - ధమగరీగ - మగరిస

3. ధసధమ - గరిగమ - ధమగరిగ - సరిస

4. సా , - సాస - రిగసరీ - రిసధమధ

రిగమథాస - రిగసరీ - గరిస - ధస

మాధమథా || }
మారుడతా || }

1 సధసరీరి - గస రిమా - ధమగరిస ||

1 మగరి - గారీసధ / రీసా - ధమగరిస ||

1 ధసధమ - గమ | గరిస - రిగ - సరిగ ||
1 గొబిబి ర్వజల | లలల - నుడ - రలల ||

1 థామా - , , గా | రిసా - రీగా - || (మరు)

1 ధసా - రిగమధస సధమగరి - సరిగ || (మరు)

1 రిగమధస - రిగరి సధమగరి - సరిగ || (మరు)

1 సా , - సధరిసధ | , సగమా - గరిస ||

1 రీసా - ధమధసధ | , మగరి - సారిగ ||

అరోహణము:—

అపర్యోహణము:—

ఇది జన్మ రాగము. 22-వ మేళమయిన ఖరహరప్రియలో పుట్టిన బౌడవరాగము. గాంధారమును కంపితముగ నిడివిగఁజలుకించవలెను. నిపాదమును అనుస్వరము లేకయే పలికించుట మేలు. ఈ రాగమందు దాటుప్రయోగము ఇంపుగనుండును. కొన్ని ముఖ్యప్రయోగము లేవన— రి గా గ రి స మ ధ స స ధ సా రి గా గ రి స రి కంఠ్య గ రి స రి స ధ స ధ మ గా రి స రి గ రి రి స ధ స మ ధ స స ధ మా గ రి స రి గ రి ధ స గా రి స మా గ రి థా మ గ సా ధ మ ధ సా ధ సా ధ మ గ రి స రి గ మ గ రి స మ ధ స స ధ సా మ ధ స స ధ సా మెదలగునవి చెప్పబడింపు.

ఈవర్ణమందు రాగభావముననుసరించిన ప్రయోగములున్నవి. ఇందులోని ఆవర్తస్వరముల పెంబడి మఱిగొన్ని అయిదాటు వరుసలు కల్పించుకొని వాడుడు. ఇండజాతిత్రిశ్రమును తక్కిననడలను అనుసరించికల్పింపుడు.

రి సరి నీ స - రి గమ పమధనిస - పానిమ ప గ | మధనిస రి స - ని రి | సీ ని - నిధపమ ప
సలలయాల - సలల అలనిశిశ - రూడపలమ | అలలలసుడ - ఊ 0 | దలల - రలలలల

గాగమ - రిసనిస - పాధప - థా , , - థా , , |

శాల - రలల - మారుడ - నీ , , - ఈ , , |

అ. పధనిసనినిధప - మపధని - ధపమ - ధ పధమ | ధప - గామథాధ ! పధధని స - ని పమ
కం 000000 - సలలల - అలలల - శ్రీశ్రీశ్రీ | శ్రీ - నీ ఇ వాల | సలలలల - దెలల

గమధనిసా , , - సీ నిసా - రి గసా - రి నిస రి

సలలల , , - మలల సలల - ముడ ఊడ

రి సీ రి ప సాసా - గమ క్రి స - ని సీని - రి సీని రి | సీని పమ - గమధని | సీనిసా ని పమ

తో ఒఒనాల - ముడడ - గలల - సలలడ - ఊడలల - కి ఇ దెల సలలమాలయల

ని ధపమ - గమరిస - } రిగమథాని - పధమపగా
ముడడ - రలలల - }

మరిసన్నిరీస - రిగమ - ధవమ - గవరిసని | పనిస - రిగమపమ | ధనిస - పాని - మప
 గమధనిసా , , సనిసీరిరి - సీరిసీగ్గాయే |
 రీసీనిసీరి - సీనిపమ - గమమధధనిసీసీరి - గా - , రీసీనిపా | , రీసీరి - నిసీ - పని
 మప - గమ - రిసనిస (నె) |

ఎత్తుగడ (పల్లవి)

చ. , , , , , - సాసా - సీనిరిసీ - పా , |
 - సారా - సుడడడ - డా . . |
 మధపని - ధధపమ - ధవమధవమ - గామరిస | రినిస - రీగమధ | నిసీరినిసా - , రీ
 నిగిగిగి - న్నైఎఎ - సలలలలలల - తాలముడు | డగొబ - నీగి ఇయ | అలలడుడ - చు

సీ ని పమ - గమధని - } సా॥
ఉఉన్ను అ - నుఉరల - }

1. నీ , , , సా - , , ని - రీసా - నీసా
పా , , , మా - పా నీ - థాపా - మాపా | గా , , , కూ | రీసా - , , రీ
గామా - థానీ - (సారా)
2. థానిపథపమప - మగమనిథానిప - మగమరి
సరిగమథానిసే - పథపనిధప - గమథానిసే | రీనిసేని - పగమ | థానిసేరి - గమరి
సీనిపమ - గమధని - (సారా)
3. సేరిసే - నిసేరిప - నిధపథప - పమగ - మరిగ - మ |
పగమరి - సరిస - నిసనిపమ - పనిస - రిగమరిస | రిగమ - ధనిసేరిగ | మరిస - సనిపమగ
మరిస - రిగమధని - (సారా)
4. సా , ని - రీసనిపా - మనిధపగా - మరిసరిని |

పా , , , నిస - రిగమరిస - రిగమధనిసరి | సీస - పనిమప | మగమమ - ధధనిని
 సపానిధనిపధ - వ.పమగమ - రిగమ - ధనిసరి
 గగమరిస - నిరీసనిప - గగామరిసరిగ | మధని - సరిగమరి | సనిప - రిసనిపమ
 గమరి - గగమధని - (సారా)

13 B. రాగము - కావడ - అదితాళము.

ప. నిన్నేఱోరియున్నది మానెలత ఈ వేళ.

అ. సన్నతాంగ మా చక్కనిసామి వేణుగోపాలదేవ.

చ. కన్నడనేయవలదు.

ప. పామాగా ; - గాగమరి ;

నీ ఈన్నే ; - ఱోబి బరి

| స ని స రి స రి - ని స | ధనిధ - ని స రి స రి ||
 | యుడుడుడుడు - న్న అ | దిఇఇ - మ అ అ అ అ ||

శమగా - మరిగెన - నిసరి - గగమమ - ధప
 నైవ - ఎలలల - శలల - అలలల - వెఎ
 | మ-గమరి-సనిసరి ||
 | ఎ-ఎఎ-శలలల ||

అ. పథనిధప - మ పథ ప-మపమ-గామరి | గ రిస - మగమ - ధధ | నిని - పరిసా ; ||
 సలలలల - న్నుడడడడ-లలల - అలం | గలల - మలల - చల | అల - కలనీ ; ||
 ధ నిసరి - స రిగా , - గ మ రి-స నిసరి | సా , - నిరిస - నిస | ధపమ - గమరి సరి ||
 స ల లల - లలమీ , - దె ఎ-లుడడడ | గో , - పలల - లల | అలల - దెఎవలల ||
 పపమగా - గమరి - సరిసనిస - ధనిధ | నిసనిరిస - రిగమ | గమధధ - నినిసా ||
 ధనిస - నిసరిసరిగా-మరిసరిస | ధా , - నీ ధ - పధ | పపమ - గమరిసరి ||

స. థా :: పద్మనిధి ప - మధవ - మప | గా , - మరిస - ని స | రిగా - మపమగమ||
 కా :: - - సత్పితృతి - జైఎ - ఎఎ | యా , - సత్పిత - ల లి | అలి - దుక్షక్షక్షక్ష||

[illegible]

2. ధానికపండు - పాడప-మపగా - పురి | సరి - నిసర్గా - నిస | రిగా - మపమగమ ||

3. పథపముగ - పముగమురిరిగ - సరిస - ని | సద్ధ - నిసనిరిస - ని | సరిగమ - సరిగమ||
 గమధధని - ధధనినిసే - నిసేరి గేపేరి | సేరిసే - నిసేధపము | గమరి - నిసరిగమ||
4. సా, నిరిసే - నిసేధపము - గమరి - సని | సా, - నిసద్ధ - నిస | రిగమ - గమధధని||
 సేరిసేనీ - నిసేనిథా - నీధపధప | మపమ - గామరిర | నిసగగమా; ||
 ధపమగా, - నీధపమ - గామ - పమ | ధథా - నిధని - పధ | పమ - ధధనినిసా ||
 సాగేమరిసే - నీనిసే - ధపమ - గమరి | సా - సేసా - ధపమ | గమరి - నిసరిగమ ||

కానడరాగము.

ఇది 22-వ మేళకర్తయగు ఖరహర ప్రయయందు జన్యరాగము. దీనికి సామాన్యముగ

ఆరోహణము:— స రి గ మ ధ ని సా.

అపరోహణము:—సే ని సే థా ప మ ప గా మ రి స.

అని ప్రయోగించుటయేతగును. అట్లున్నను కొన్ని సమయములలో శుద్ధశ్చైవతము తేలి

కగ పలుకును. అయినను దీని మూర్ఖనాప్రస్థారము గా మ రి స ని స థా, ప మ ప గా మ థా ని సా, టి మ గా, రి ప గా, అను నిష్టివానిని గమనించిమాచునప్పుడు ఈ రాగము ఖరహరప్రియ జన్యమనుటకు సంశయముండదు.

ఈవర్ణమునందు రాగభావము భాగుగ అమరియున్నది. దీనియందలి చిట్టస్వరములు చాలఅందముగ జోడించియున్నవి. సాధారణగాంధారమే ఉపయోగింపవలెను. దైవతము చతు శ్శృతియే. కాని రాగము పాడునప్పుడు ప్రతిమధ్యమము శుద్ధరిషభముతప్ప తక్కినస్వరము లన్నియును ఉపయోగించువాడుకలదు. ఈవర్ణమును శుద్ధశాస్త్రీయస్వరములతోనే పాడినను భాగుగనుండును.

14. శ్రీరాగము - అదితాళము.

- ప. సామి నిన్నే గోరియున్నాను, చలమునేయ మేరకాదుర.
అ. భూమి వెలయు శ్రీ గర్భపురినివాస! పశుపతీశ!
చ. కామగోటి సుందరా! నన్నేలుగోర.

ప పా, పమరి - గరిసనీ - పనిసరి - ని	సా,,,, - నిస	రిగరిస - రిమపని
సా, మి . . . - ని..న్నే - కొబ	రి ,,,, - యు. - స్మ అఅను
పమా - నిపనిసుప - రిగారి - నిసరిగ	రిసాని - ప నిసరి	గరిస - రిమపని (పా)
చ . - ల . . . ము - నెవయ - మెవ . . . ర - క . . .		దు . . . - ర . . . (పా)
అ. నీ ,,,, - సేవిపమా - రి గరి - సరి	సా - ,,,, - మరి	పమనిప - సేనిమప
భూ,,,, - మి . . . - వె . . . - ల.	యా- ,,,, - శ్రీ	గ.ర్భ. - పు. రి.
నిసరిగారి - సరినిసాని - పనిసరి	సనీ - పధసపమ	రిగరిస - రిమపని
ని - ప - స...	ప . - శు. . . ప .	తి . . శ
పాపమరి - రిగరిస - పనినిప - నిని	సా - పనినిప - నిస	రిగరిస - రిమపని
పమనిప - సనిరిస - గరిసని - పనిసరి	గరిస - నిపామ	రిగరిస - రిమపని (పా)
చ. సా;; - సేవిపమా - రిగరిసరి	సా ; సా - నిస	రిగరిస - రిమపని
కా;; - మఅకొట - టిల్లిపసుం	దా ; రా - స.	న్నే..లు - కొ.ర (కా)

1. సాః || రీసీపా - మూరి | గారీ - సాపా | రీమాపాసీ || (కా)
2. నీ || సీనిషమ - రిగరిస - నీ | ; - సన్నిషమ - ప్పని | సరి - నిసరిమపని || (కా)
3. మూ|| పనిమప - రిగరి - రిగరి - సా|| ని స | రిగ - నిసరిమపని ||
పనిసరి - గరిరిగ - రిరిపని - పనిసా - | రీ - నీషమ - రిగ | రిస - నిసరిమపని || (కా)
4. నీషమరిగరిస - నీషమపనిసరి - | నీసరి - గరిరిస | నీ - సరి - మరిగరి ||
నీసరి - షమరిస - నీసరి - షమనిప | నీసరి - నిసనిస | నీషమ - రిమపని - || (కా)
5. సా || రీసీస - పనిషమ - రిగ | రి - రిగరిసా - నిస | రిగరిస - రిమపని ||
సీసీ - షధనిషమ - రిగారి - సరిసా | సనీష - నినిసరి | సరిమరి - రిమపా ||
సరిగ - నిసరి - పనిస - మపని - రిమ.ప.స | రిమ - నిసరిమపని - | సరిగరి - రిసపని ||
రిసీస - షనిషమ - నిమాప - రిగరిస - | రిసీస - పనిసరి - | నిసరిస - రిమపని || (కా)

శ్రీరాగము.

~ ~ ~ ఇవి కంపితగమకమును చూపు గురుతులు. ఈవర్ణము పాడునప్పుడు గాని వాయించునప్పుడుగాని, జారు ప్రయోగములు వచ్చును. వానిని గమనించిచూడవలెను.

ఇదియు ఖరహరప్రియయందు జన్యమైనరాగము. 22-వ మేళకర్త. ఈరాగముననుండు కీర్తనలలో కావలసిన మూర్ఖనాప్రస్థారములు అధికముగ కానవచ్చుచున్నవి.

ఆరోహణము:— స రి మ ప ని సా.

అవరోహణము:—సీ ని ప ధ ని ప మ రి గ రి స.

అవరోహణమునందలి వక్రప్రయోగము వక్రముగనే పాడవలెను. అప్పుడే రాగకళ శోభించును.

15. రాగము - రితిగాళ - ఖండజాతి ఆటతాళము.

- ప. వనజాక్షి నిన్నే కోరిన వేసటదీర్చి బ్రోవవయ్యా.
అ. మనసిజుని కన్న చక్కని మా వేణుగోపాల, ఈవేళ.
చ. అన్నిటికి నీవే దిక్కని.

ప. సా , - నిగరిగమ * పామా - గారీ - సా - - |
 , - - - - - * వానా - జా . - - ట్టి - - |
 నిసగరిససనిని - నిఘనినిససని - సగాగమ | గమప - పమమ - గమ | ప-పమమగరి - పమ||
 ని - న్నైవ | . . . - కొట . . . | . - రి - . . . ||
 గరిసని - సగగమ * పాధధమ - గమప - పమగరి |
 స . . . - . . . * వే . . . - స . . - ట . . . |
 గమ-గమనినిధ-నినిధమా, - గమగరిసా | నిసని - సగరిగమ - పధమప - గమగరి ||
 . . - తిత్తి . . . - ర్చి . బ్రో , - ప | . . . - వయి . . . | - ||
 అ. గా - పమగరిగమ * సా నిధని - ధధనినిధ మా |
 యా - * మా . స . - - నీ జా |

మధ్యము - గరిగము-ధపామగరి-పమాగరిస - నిసా - నిగరిగము - మనినిధము-గమని ॥
 నితః క | స్మ | చ క్క . . . ॥

నీసనిసా , * నిసగగమ - గమగరి - గాగ -

. . . నీ , * మ వె |

రిస - నినిసగరిస - నిసనిధము - గమగరిగము | నిధము - నినిసా | నిధము-గమధపము ॥
 . . . ఇ గొబ పల | ల తః | వె ॥

గరిసనిసగగము * మాధధమగమా - పముగరి |

శ *

గమా-ధధమగమా-మగరి-గాగరిస-నిప | నినిస - నిగరిగము - | పధప - మా , ॥

గరిస - గగముగము - నిధమనీనిస-నిసగాగ-

రిగమగా - గరిస - సనిసగరిస - నినిసా , - స | నిధమా , - మగరి | స - నీధామగరి ॥

స - నినిసగగాము (ప)

చ. :: - :: * సా , - నిధనీ - నిధమా

:: - :: * అక్ష , - ని . . - టి . .

మగమప - పమగరి - గమపమగరి - గాగరిసని | సగరి - గమగ - గప | పమ-గగమా, - మ||

కి ని వే ది - క్క నీ, - . . ||

గమపమ - గరిసని *

. * (అన్ని)

1. మా , , , గారీ - గారీసా , - సా

నీసా , , నీనీసా , , నీగారీ

సాగారీనీ (అన్ని)

2. నిట్లనిసని - సగగమ - సమమగరిస - గాగరి |

రిస - గగమగామ - నినిసనీస - పమాపగరి | గమానిధప - నీ | నిధమ-మాగరిప||

సానిసా - పనిని (అన్ని)

3. సకపమగరి - సమగరి - గగమమపమ- ధపమప|

గపమగరి - పమగరి - సారినిస - గగమసగగ | మ - నిధమ- నిసే-ని | సానిధమమాగ||

రి - నిధమగరిసని (అన్ని)

4. షధధమగ - గమపగరిస - మగరినిస - నిగరిస -
 నిసనినిమధ - నినిసగరిస - మగరి - షమగ - నిధ - మగమనిసే-నిగ | రి-నిరిసనిధమ-ని ||
 ధమప - గరిసరిని (అన్ని)
5. నినిధమగగ - మధధమగరి - గగమమపమ - గమ |
 గగరిస - గరిసరి - నిసనినిధమ - నినిస - నిగరి | గగమ-గపమ-ధప | మగరిని-సగగమ||
 షమగరిస - నిధామగమ - నిసేసనిస - గగ |
 , మగగగగమసా - రిసేసని - సీనిధమగగ | , మగరిససాస | నిధ - మసీధమగ||
 మగాగరి - సరిని (అన్ని)

కీర్తిశాళిగము.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ని ధ ని సా.

ఆవరోహణము:—స ని ధ మ గ మ ప మ గ రి స ని ప ని సా.

ఇది వక్రసంపూర్ణరాగము. ఇది ఖరహరప్రియజన్యమనియే తోచుచున్నది. 20-వ మేళకర్తయగు నత్తైరవిజన్యమని కొన్ని గ్రంథములలో కాన్పట్టుచున్నది. కాని ధైరవిలక్షణములలో రావలసినశుద్ధస్థైర్యతము ఈరాగములోలేదు. సామాన్యముగా వక్రసంపూర్ణరాగములకు గ్రహస్వరమూర్ధనలు ఒకటేరకముగనేవచ్చును. ని ని స, స గ రి గ మా, నీ ని సే ని ధ మా గ రి స ని గా రి స, గ మ ని నీ సా గ రి గా మ గ రి గీ గీ గ రి సా ని ధ మ మా గ రి స ని ప ని నీ సా, మొదలగు ప్రయోగములు చెప్పలకింపైనవి. వక్రసంపూర్ణరాగముల వర్ణములన్నిటిలోను మూర్ధనాస్వరములే నిండియుండును. కొన్ని సమయములలో 'ప ధ ను గ రి స' అను నిట్టిచోట్ల స్థైర్యతము కొంచెము శుద్ధముగనే పలుకును.

16. రాగము - కీరవాణి - అదితాశము.

- ప. చలమేలఁ జేసేవు సామి చాల నమియున్న నాపై.
 అ. పలుమూరు నిన్నే గోరిననాతో పలుకవదేమి శ్రీ వెంకటేశ.
 చ. మరునిబాధ గోర్వగలేర.

- ప. పామా - గమగ గ రి , - పని స రి . | గరిప స్థి- ధ ధ ప | ధనిస - నిసరిగమ ||
 చాలా - మెఎఎలూ , - జెఎఎఎ | నెఎఎవ- వుడఉ | సఅల - మిఇఇఇ ||
 పమగరి - గమచధ - పమధప - నిధపా | ధనిసీ - ధపమ | పధపమ - గరిమగ ||
 చఅలల - లఅలల - నఅలల . మ్మిఇఈ | యుడఉడఉ-న్న అల | నఅలల - పయిఇఇ || (చల)
 అ. పమగ - రిగమా - రిగమ - నిసరిగమ | పమగ - రిగమచధ | చమచధ - నినిసా ||
 పఅల - లూడమా-రుడఉ-నిఇన్నెఎఎ | గొఒఒ- రిఇఇమల | నఅలల - తొఒఒ ||
 సనిసరి - గరిసని - నిసేని - ధనిధప | పమచధ - నీధప | మపమ - గరిగమా ||
 పఅలల-కఅలల - వఅలల-దెఎఎమి | శ్రీ ఇఇఇ - వెంకల | టెఎఎ - శఅలల ||

పముగరిస - నిసరిగమగారిస - పని

| పరిగ - రిగమపమ

| గరిగమ - పథపా ||

పథనిధప - ధనిపా - పనిసరిగరిస

| గమగరి - పనిధప

| నిధపమ - గరిగమ ||

లా.ప. పా ,, పమగరి - గమగరి - సనిధప

| నీ ,, - ధనిసని

| సరిగ - రిగమపథ ||

మా,, రుడుడుడు - ని ఇ ఇ ఇ - బలలల

| థా,, - కొబిర్య

| గలల - లెఎలర ||

పా,, - మా, గా,, - రీ, పా,, నీ

| పా,, - గా,, రీ

| గామా - పాథ ||

2. పమ - ధపామగరి - సనిరిపానిధప

| ధనిసని - సరిగ

| రిగమ - రిగమపథ || (మా)

3. పథప - మపమగరి - గమపమాగరిస

| నీసరిగ - రిగమ

| గరిగమ-పా,, ||

పథపనిధపా - ధనిపా - నిసరి

| సరిగా - రిసని

| ధపమా - గరిగమ || (మా)

4. నీ,, - పని - ధపమగరిస - నిధ

| నీ,, - ,, సని

| రిస - గరి - గమపథ ||

నీధపధని - ధనిసనిపా - రీగరి

| గమగరిసాని - ధ

| పమగరి - గమపథ || (మా)

క్రిరవాణిరాగము.

ఇది 21-వ మేళకర్త. సంపూర్ణగమకంపితరాగము. అన్యస్వరములులేవు

రి గ మ గా రి స ని రి గ మ ప ధ నీ పా, గా రి స ని ధ ప మ గా రి స అను

ప్రయోగములు రాగకళనువివరముగఁ దెలుపఁదగినవి.

17 రాగము - శుద్ధవేళాపళి - భండజాతి త్రిపుటతాళము.

- ప. విరిబోణీ నీపై చాలమరులై వచియున్నదిరా యీ వేళ.
 అ. గరిమ మిరియున్నదిరా, సరసా, శ్రీకృష్ణ రాజేంద్ర, నాసామీ.
 చ. శరదించువదన.

- ప. పారీమ - గరిగరిసా - సన్నిధినిపా,,
 విరిబోణీ - ని...జై
 పమగరి - రిమగరిసరిమప - నిసరి - మగరిసా
 వ... - ల...చి... - యున్నతి - ...
 అ. గారీమా, గరిగరినిధినిసరి మ
 గరి మా,మి...రి...యు...న్న
నిసారిగరిమప	నిసరిసానిధని	
చఆ: ల...మ	రు...లయి...ఇ	
నిధనిపా,మ	గరిసా,సరిమ	
దిరా...	ఇ...వెలళ	
గరిసరిమపమ	మపానిసా;	
ది...రా...;	

నిరిసే సరికిమమంగళిరిసేనిధ నిపాగళి | సానిధనిపామ ||
 సరస... శ్రీ ఇక్కడప్లతర..జెవంద్రత | ||
 పాధమగరి-సనిధనిపరిమమపాధ | నిపమగరిసా, ||
 మగరిమామ-పధమపాప-నిసేరి-సేగళిమా | గళిగళి సే ధ ని ||
 చ. థానీ పా ,, పమగరి - సరి మ పా ,, | పనిసా - సేనిధని ||
 శారాడిం ,దు వదాతనా . ,, | ||

1. పా, - మా, - గారీ , సారీ - నీ, | థా, నీ, గా | , రీ ,, రీమ || శారా ||
2. ప ధ ని మా ప - రి మా గ రి స - ని ధ ని పా ని స రి |
 మ ప ని సే ని సే ధ ని | పగమపమగరిమ || శారా ||
3. పమగరి-సరిపమ-ధనిమ-సేసేరిపగ | రీసనిధనిసే || శారా ||
4. పాపఃపగరిస రీపగరిసనిధనిసే | పా, రిపగరిప || శారా ||

5. పథనిపథమప-గమరిమ - రిగసరి-నిధనిపని । సరిమగరిపరిమ | పమపనిసా , ||
- పా ని స రి - మాపనిస-రిమపని-సారిమప | నిసగరిపనిపని | ||
- రి మగరిగ - స గరిసారి-పనిసగరి- స రి స | నిధనిపగరిపని | || శా రా||

రాగము - శుద్ధవేళావరి.

ఆరోహణము:—స రి మ ప ని ధ నీ సా.

అవరోహణము:—స ని ధ ని ప మ రి గ రి స.

ఇది 22-వ మేళకర్తయగు ఖరహరప్రియ జన్యమని తెలియనగును. ఇది శాపివంటి రాగమని కొందఱిమతము. కాని శాపియందుడు దేశీయప్రయోగము లిందులోలేవు. దీనిని శుద్ధముగను వక్రముగనే పాడవలసినది. ఇది యపూర్వరాగమయినందుచేత ఈవర్ణమునందు రాగమూర్చన సంపూర్ణముగ కానవచ్చును. కైశికినిపాడమును చతుశ్చరితై వతమును సాధారణగాంధారమును రాగకళ స్వరములు.

18. రాగము - కాంభోజి - అదితాశము.

ప. తరుణి నిన్నుఁ బాసి తాళలేదుర.

అ. ధరలో వెలసిన శ్రీత్యాకేశ! జగదీశ!

చ. సరసకు రార.

ప. పాథా సా - రినిధప - ధసరిగ - మమ ! గగ - రిరిస - మగ | రిగస - సనీధప ||

తారూణీ - - - - - ని - - - - - | ను - - - - - బ . | సి . ||

ధసరి - పమగ - సరిగమపధ - మగ వధ | రీసానిధప - ధప | , మగరి - రిసాని ||

త - - - - - శ - - - - - తే | దు | , - ర . . ||

అ. నినిధధపమ - పనిధ - పాధమా - గమ | వధని - పనిధ - మగ | పప - ధధసా - రిగ ||

ధ - - - - - ర - - - - - లో - - - - - | . . . - - వె - - - - - ల . | సి - - - - - శ్రీ - - - - - ||

మమగ - సరిగ - ధసరి - వధసమగవధ | సరిగ - సానిధప | నిధప - మగరిపని ||

త్య - - - - - గ - - - - - శ - - - - - జ | గ - - - - - దీ | శ - - - - - ||

నిష్కపాస - పద్ధపరితి - ధర్మితి

సరిగపాస - రిమగపా - రిమగపా -

మగరి - పాస - నినిధపాధ - మపగా

రిగప - రిగ - సరిగపాధ - నిధపధ

చ. సాసా - ని నిధా - మపధధ - నినిధప -

పారా - స

1. సా, - నీ, - ధా, - పా, - మాగా

2. సేనిధపా - నిధపమగరి - ధపమగరి -

3. నిధపమా, - పద్ధపమాప - మగమప -

4. ధా, , , నిప - ధనినిధ - మాపధ -

ధపమ - నిధప - సేనిధ - మగపాధ - సరి

| ధసధరీత - ధగ | , గరిగ - సరినిధ ||

| రిమగమా - పమగ | సమగమ - పా, - ||

| మపధనినిధ - పని | ధపధ - మగపధస ||

| రిపాసపా, - స | ధపమగ - రిపాని ||

| మపనిధ - పధమా | ప - గామా - పాధ||

| కు రా . . . ||

| రీ, - సా, - రీ | , - గామా - పాధ ||

| రిసని - పాధపరి | గ - సరిగమ - పాధ||

| మపధ - మాపనిధ - | మపసేనిధ - సరిగ ||

| పా , , , మప | ధ-మాప-మ-గమప ||

| గసానిధపా - మ | గరిస - రిగమపధ ||

5. సా " - సేనిధప - మగరిస - రిగ | సా " - " - సేని | ధపధ - మగపాధ ||
- రిగమపా - మగమపథా - గమపధని - | పధనినిధ - మపని | ధ - పధపా " - ధ ||
- పమగమా - పమపథాధ - పసేనినిధ - | పధసే - గపధసే - రి | గమపధ - సానిధ ||
- సేసేనినిధ - రిసేనిధ - గేసేనినిధ . | పధసేరిగా - గప | ధసేరి - రిగమపధ ||

రాగము - కాంభోజి.

అరోహణము:—స రి గ మ ప ధ సా.

అపరోహణము:—సే ని ధ ప మ గ రి స.

ఇది 28-వ మేళకర్తయగు హరికాంభోజి జన్యము. ఇందులో కాకలినిపాద ముపయోగింపకయే రాగమూర్చనలు ఇంపుగ వెలువడునట్లుపాడవచ్చును. సేనిపధసే అనుచోట కాకలినిపాదముపలుకుచున్నదని సామాన్యముగ వాడుకలోనున్నప్పటికిని, ఇక్కడినిపాదము పడ్డములో ఒక శ్రుతితగ్గికలిగిన స్వరమేగాని మఱియేదియుఁగాదు. ఇదిగాక రిమగసా, రిపమగసా, ధసరిమాగమగపధసా, పధనిధమగపధ, పమగాగరిసనిధపధస, అను ప్రయోగములు కొన్ని చోట్ల

తానపచ్చుచున్నది పాడవ సంపూర్ణ రాగమైనను, ఒక స్వరమువర్జించి, మగసా, సరిమా, అనునిట్టి ఔడవప్రయోగములు చెవులకింపుగనుండును. సామాన్యముగా వర్ణములన్నిటియందును రాగ కళచక్కగ వెలువడును.

19. రాగము - కాంభోజి - ఝంపతాళము.

- ప. కమలాక్షి నిన్నే కోరి యున్నది, కరుణింప మంచి సమయము సామి.
 అ. విమలాత్మడైన ముమ్మ కీర్త్యర సదా భక్తుడైన ముత్తురామలింగచంద్ర భూపతి.
 చ. నీకే తగురా నీరజాక్షణోమ్మ.

ప. మాగా - సా, ని - పాఠా - సా, , - పా, ధసాధా - థా, సరిసా - సా, రిగారి ।
 క మ - లా అ . - ఆ ఆ - ష్రి . . . - నీ ఇ ఈ ఈ . - న్నే ఎ . . . - కో, ఒటటు ।

రి - గమాగా । రి గ మ గారి - గ సరిగ ॥

రి ఇ ఈ ఈ । యుడడడొన్న - అలలది ॥

ఓధసా-రి-గారి - రీ,గమామా - గా,మపా - మపథా,ని - పామప ధసధ ప | మధపమ |
కలరుఉడడఉ - డీ,ఇళం ప - మ, ౦ ౦ - చి ఇళ,ఇ - సా ఆమ అలలల | యలలలము |

ప మ - మ గ రి స రి గ ||

ఉ డ - స అ ల అ మి || కమలాక్షి ||

అ. థాపా - , , పమ - మా పా - ప మ మ గ - కూపా - థాథా - , , నీ | పధసా |
వీమా - , , లల - అ త్తా - డ ఇ ఇ - సా ము - మ్మక్తి - , , శ్వా | ర ఆల |

థా సా - సా , , . . . ||

సా దా - థా , , ||

రి , , - మగగరి - సా గ రి - రి స నీ - రి స సనిథా-నినిథాపా | మపధస | ధపమగ-రిసరి ||
క్తా , , - డ ఇళఇ - నాముడ - ఉడత్తా-రఅలలలమా-లిఇళంగ | స ౦ ౦ | ద్ర అభుఉ-ఉపతి ||
గాగమగరి - రీరిగరిస - రీరి స ని ధ పధసా , , - ధపసధ | రిసగరి | మగ-పమగరిసరి ||
గాగమగరి - గమపా - ధపమా-మనిధమ - పధసానిధపా-ధరి | సానిధ | నిపమగా-సరిగ ||

$\left\{ \begin{array}{l} \text{కామ్యం} \\ \text{మూలం} \end{array} \right\}$

అనుగ్రహ (పట్టణం)

[illegible][illegible]

2. కానిష్ఠ - మహాకానిష్ఠ - కమసి కానిష్ఠ - రిగి కానిష్ఠ - ధనవసు - ధానిష్ఠ - మహద -

3. నిధానిపథ - మిథపథ - నిధానము గలిగినవి. సముగరి - గమపథనిధానము । పథరసే । నిధ-పనిధ - ముపథ॥

4. పుష్పకేళి - నిని - ధనిధ - పథప - మధపగమపాసరి | సమగరి | Xమపథ - మXపథ||

సత్యం తి-గ్మ-కే-కే - తిగ్ తిపనిధడ - మని నిధ-మని | కావ - రిగ్ మువడ ||

$$\begin{array}{cc} \overbrace{\quad} & \\ \underbrace{\quad} & \\ \underbrace{\quad} & \\ \underbrace{\quad} & \\ \underbrace{\quad} & \end{array}$$

20. రాగము - దేవమనోహరి - అదితాశము.

ప. పలుమూరు నిన్నే కోరిన నాతో, పలుకవడేమిరా నాసామి.

అ. ఇలలో వెలయు శ్రీశేషాచలనివాస, శ్రీ వేంకటేశ.

చ. నీసాటి యెవరున్నారు నాసామి.

... 6:46 ...
... 6:46 ...
... 6:46 ...

ప. పామా - రీ , - ససరిరి - మమరిరి | సని ధని - స రి మరి | మపమరి - సరిమ
పాలూ - మా, - రు... - ని. | న్నె... - కొబ . . | రి ననల - తొడ్డ. ||

పమ రి స - రిమపధ - రిమప - ధానిసని | ధ ని - పమరీ, - స | నిధనీ, - సరిమ ||
పలలుడ - క వ - దెవ | మి ర సలమి - ఇళ . ||

అ. పపమమప - రి మప - నిసరిమ - రిపమరి | మ పధ - రి మపధని | స రిమపధాని స ||
ఇ ల - లొబ వె ల యు శ్రీ ఇ శై మాఅల ||

రి రిస - నిసరిమ - రిమరీస - నిధని | స రిమరీస - నిధ | నిపామ - రిసరిమ||
చల్ల ని వ స శ్రీ ఇళవే - కల | అటే శ ||

చమరిసా - రినిసరిమా - రిచమరిస

నిధనిపామ - పధనిసారి - మఠిసని

చ నీ,, సేనిధని - చమరిసనిధ

నీ,, స . . . టి.ఎవ

1. నీ,, పా,, మారీసా - నీ

2. నిధనిపామ - చమరిసా - రిసనిధని

3. నిధనిప - మరిసమ - రిమరిస - నినిధప

మపధని - సరిమప - ధనిసేరి - మఠిసని

4. సా,, నిధనిసేనిధ నిచమరి

సేనిధని.చ.చ.మ - రిసనిధ - నిసరిమ

| రిమపథాని - చమ

| సేరిమ - నిసేరి - ధని

| ని సరిమా - మరిమ

| రు.నా - రు. .

| థానీసా,,

| సనిసరిమారీ

| ధనిస - మరిస - చమ

| ధనిచమ - రిసరిమ

| మా,, చమ

| రిసరి - మమచధప

| రిసరి - నూపథా||

| సే.నిధని.చమరిమ ||

| పమా - సరిమపధ||

| న . . . సఅమి||

| రిమాపాధ - ని ||

| చమ.రిసరిమపధ- ||

| రిస - నిచమరిసరి ||

| మఠిమఠి.సేనిధ - ||

| రిసా - రిమచధని ||

| నిసరిమ - చధనిసే ||

సరిమరీరి - - రిమపమూమ - సరిమప | ధనినిస.రిమపధ | నిసరిమ - ధనిస ||
 సరిమూ - రిసనిధ - నిసస - రీనిధని | పమామ - రిసరి | మరిమరిపేసనిధ -||

రాగము - జేవమనోహరి.

ఆరోహణము:—సరిమపధనిస.

అవరోహణము:—సనిధనిపమరిస,

ఇది ఖరహరప్రియ జన్యము. వక్త్రరాగము, గాంధారవర్జితము. దీని మూర్చ్ఛనాస్వర
 ములు గమకముతోనుండును. రీమరీమరీస, దీనిని అనుస్వరములేకయే వాయించవలెను, ఇది మఱి
 చినయెడల రాగకళచెడిపోవును.

21. రాగము - కేదారగాళ - ధ్రుంపతాళము.

ప. విరిబోణి నీపై చాల మమత జెంది యున్నదిర.

ల. సరసుడ ధర్మపురిని వెలయు శ్రీ చెన్నకేశవ.

చ. సరసాక్షి నిన్ను రమ్మనెర.

ప. పామూ - మ గరిమ - పా , , - పా , , - పమపని - ధవమగరిమగ రి | సన్నిధిప

వీ రీ - బొ బిబి - ణీ , , - ఈ , , - నిల్లి ఇల్లి - ఇల్లి ఇల్లి ఇల్లి ప ఇ ఇ | ఇల్లి ఇల్లి

పన్నిసరి - మగరిమ

చలలల - ల లలల

ప మమగరిస - గరి సన్నిధిప - పన్నిసరి - రిమగరి - రి మపనిధిప - మగ

మలమలలల - రలలలలల - జెఎఎం - దిల్లి ఇ - యుడుడుడుడు - డడు

రి సగ రి | సన్నిధిప - పన్నిసరి

డుడున్నల | దిల్లి ఇ - రలలల

అ. పథనిధపమ - మహమగ - రిమ పా - మగరి స - నిస రిమప - ధని ధపమ |

సలరలలల - సు డడడ - డడ డా - లలలల - ధలలలల్ల - అలలలల |

రిమప ని | స రిసని - సా , , ||

పుడడడ | డడరిల్ల - నీ , , ||

ప నిసరే - మగరిగరిసే - ని రిసనిధ ప - ప రిసా , - ని ధప - పా , మ ||

పెఎఎ - లలలలలల - యుడడడడడ - శ్రిల్లడెక్ - స అల - కే , శ ||

గరి సా | , నిధ ప - నిసరిమ ||

అలవా | , అలల - అలలల ||

పా , ధపమగరి - మా , మపమగరిసా , - గరిసనిధపా , ప | మపనిస | రీ , - రినిసరిమ ||

సా , నిధపనిసరీ , పగరిసరిసా , - సనిధపధపా , మ | గరిగరి | సా , - పనిసరిమ ||

పామా— }
వీ రి — }

ఎత్తుగడ (జల్లవి)

చ. సాసా - నిధపథ - పా , , - మపనిధ - పమ గ రి - మగరి - గ రిస - నిస ।
సారా - సతితి - ఊ , , - ని ఇఇ - ఇనుడడ - ర అం - మతితి - అతి ।

గరి సా । నిధపమ - రిమప ని ॥

అతి శే । ఎఎఎ - ర అతితి ॥

1. సా , నీ , థా - పామూ - నీ , - థా , - పా - మాగా - రీసా , , రి ।

, , మా , - పా - ని ॥

2 సా నిధపమ - పనిధపమగరి - పమగరిసా-నిసరిపాగరిమప । ధనిధప । సేనిధప-రిమపని ॥

3. పాధపమగరిమపా - మగరిస - రిమపా-పరిమగరిమపా-నిస । రిసరిమ । పాపని-సరిమప ॥

రిమపనిధప - మపసేనిధప-పనిసేనిధప-గేరిసేనిధప-పమపని । ధపనిధ । ప-నిధప-రిమపని ॥

4. సా-రిసేనిధ-పనిసా-నిధపమ-పనిసా-నిధపమగరిసా-నిస । సా-నిధ । పనిసా - రిమపని ॥

నిరీకుగరిసా - నిరీసనిపనిసా నిధపనిసా - నిధపమపా - మగరిస - సా - నిసరిమపని॥
 సాసా॥ }
 సారా॥ }

6

రాగము - కేదారశాళ.

ఆరోహణము:—సరిమపనిసా.

అవరోహణము:—సనిధపమగరిసా.

ఇది 28.వ మేళకర్తజన్యము.

దీనిలో సాధారణముగా హరికాంభోజిస్వరములే పలుకును. నిషాద రిషభ గాంధార
 ములు దీర్ఘముగపలుకు ప్రయోగములు ఇంపుగనుండును. గమక కంపితరాగము. గమపవీధప, రి
 గారి రిమగరిపనిధప, పనిసరి, మపనిసానిపమగరి, మొదలగువరుసలు మన్తోహరములు.

22. రాగము - హరిపరి - అటతాళము.

- ప. సామిని వేగమె రమ్మనవే, సారసాక్షిగొ యీవేళ.
 అ. శ్రీమంతుడైన శ్రీగోటసాని భూపాలుని చెన్ను తలచి మరులైతిని.
 చ. దయజేసి నన్నేలుగొమ్మనవె నాపై.

ప. , , , , , - మాగా - సా , ని - ధానీ |
 , , , , , - సా త - మీ, ఇ - ఈళు |
 సనిసా-సా , , - ని సరిగ - మ మ గ మ రి గ రిస | నిసగరి-సనిరిస | ని-సని-ధ-ని-స-ధని||
 నిఇ-ఈ-ఈ , - చెఎఎ - గ అ అ అ మె ఎ ఎ | ర అ అ అ-అ అ అ అ | అ-అ అ అ-మ అ అ అ||
 ప ధ ప - ధ నిసరిగ - మ మ గ గ స - గ స - మ గ స ని ధ |
 స అ అ - చెఎఎఎ - స అ అ అ అ - అ అ - ర అ అ అ అ |
 నిస రి గ మ - స మ గ - మ ని ధ - నిసని-ధ ని - ప ధ నిస | ని ధ నీ , నిధమ
 స అ అ అ అ - అ అ అ - ట్రి ఇ ఇ - ఇఇఇ-ఇ ఇ - గొబబబ | బ బ ట , ఇ ఇ ఇ |

మా , గమగ స రి ||
 చే , ఎ ఎ శ అ ||

అ. నిస ని - ధ నిస రి గ - సాస ని నిస నిధ - మ గమ ని ।
 అలల - అలలలల - శ్రీ ఇ ఇ మంం - తు ఉ ఉ ఉ ।
 ని ధమ- ధ మ మ గ స-సూ గమ రిస ని-ధ నిస రి గ|సా, రి గ మ నీ । ధాని-ప ధ నిస ॥
 డ ఇ ఇ- న అ అ అ - శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ -కొ బ ట అ|సా, మి ఇ ఇ భూ । డా ఉ-ప అ అ అ ॥
 ధ ధ ని ని - సా , , - స ని ధ ని - స రి గ సా - రి గ మ ।
 లు ఉ ఉ ఉ - నీ , , - చె ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ - న్ను ఉ ఉ ।
 మ గ-స రి రిస నిధ-నిస రి-నిస ధ ని-ప ధ ని ధ మ । గమ ని ని ధ ని-ప ధ । నిసాని-ధ మ గమ ॥
 ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ-త అ అ అ అ అ - చి ఇ ఇ ఇ ఇ । మ అ రు ఉ ఉ ఉ-ల ఇ । ఇ-ఈ ఇ-ఇ ఇ లి ఇ ॥
 మ గ స - స నిస రి గ * మా గ స రి స - ని రిసాని ధ ।
 ఇ ఇ ఇ - ని ఇ ఇ ఇ ఇ * స మ్మి క క ల - చెలి నీ వ ని ।
 నిస ని ధ ని - సా ని ధాని - సా ని ధ ని స రి గ । సమా గ మ - రి గ స । ని ధా - ధ మ గ మా ॥
 ని సు స మ్మి-తి- స మ్మ కొ మ్మ - ని మ్మ శ మ్మ గ చ ని । మ అ ర మ్మ - డె లు సు । క ర - మ్మి ప్ప డ మ్మ ॥

గ సుని స రి గమా - మమగపా స -ని నిధమగ స ।
 మ్మసమయమరమా - తనయ జేయ-విశరములు ।
 రిగమగామ-ని డ ని పా ధ -నిసరిగమగపేని । స రి ని పాని-ధని । పా , - సేనిధమా ॥
 థిరముగక్కు-రియంచునాయు-రముననతిరయ । ముగనునాటి-చన । గా - మిరులనా ॥

$\overline{a_2} \quad \overline{a_3}$
 $f_2 \quad g_2$
 $f_3 \quad g_3$
 $x \quad y$
 $z \quad w$

అక్షరములు (పల్లవి)

ప. , , , , , , , థాని-థా , - నిధ నిస ।
 , , , , , , , దాయ-కే , - సి ఇఇఇ ।
 , , , , , , , మగ మని నిధమ - X మ గనని . స రిసమ-X మ ని థ । ని ప ధ ని స , స =
 ని ని ధ ధ మా , మగ మని నిధమ - X మ గనని . స రిసమ-X మ ని థ । అ పై ఎ ప , న =
 స లు అ తి ఆ : కెన్నె ఎ పై ఎ ప - లు ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ

నిధమగ్గ - రిగ్మ
అలలల ప - ఇ ఇ ఇ
}

1. మా , , , మా - గాసా - , , , ని - థా ని ।
మన్ , , , నా - నాజే - , , , ని - చాసు ।
సా , , , సా - నీథా - ని పా - , , థా । నిసా - రీ సా , , థా - మా గా ॥
జెం , , , చీ - నానూ - రామిం - , , చూ । టాకీ - దీమం , , , చీ - సా మా ॥
సా రీ - గామా - } , థా ని థా
యామీ - పూడూ - } , దా య జే

2. ని నిధ ధమగ్గ - సమగ్గసానిధనిసరిసా , ।
చలువగుణము - వడలియెల్లగులువలరే , ।
నిధనిసాని - సరిసమాగ్గ - మనిధనిపధనిసే । నిరీసనిధనిసే । నీధనిపధని ।
డలరువిల్లు - దుతనయల్లుడను నెవమువలన । విభా కరునివలె । వే , డిమిగుణము ॥
ధమాగ్గ - సరిగ్మ - } , థా ని థా
సుచేగొ - నెనిపుడు - } , దా య జే

3. సేనిధమగస - ని ధమగస - ధమగస - మ గసని ధ ।
 ఖరమతియగు - మరునియడ - నెరిగియ - లక్షసరణి ।
 నిసరి - సమగ-మనిధని - సే నిధని-ప ధ నిసేరి గే । మగచురి గేస - నిరి । సే ని ధ - సేసే నిధమ ॥
 నెనసి-చిరుక-రువలివి-రహాలిడు-ములుపడదన । సరక్షియగు - నన । లువలె - బిరబిరవి ॥
- నిధ మ గ స - రిగ మ - } , ధానిధా
 సరతోడకె - నిపుడు - } , దాయతే
4. స మ్మ గ సని స రి సా - , , సా రి స ని ధ ని స ।
 చొక్కపు వరువము బల్ - , , చక్కదనముమ రి ।
 నీ , ధనిధని - సరి గ సాస - రిగమగామ । రిగమ రి- స నిధని సరిసమమా , ,
 యో, క్కు-చగువను - ర తనుషిక్క-తిలిన మక్క - । తిగమన-సుగలవి । భునియెడలొ , ,
 మ గ మ రిగస - ని ని ధ మ గస - మ గ మ ధ ని స - రి గే ।
 పి యెటుల వన - సు నిలుపుదును - ని ము సము నొక -యుగే ।

మరీగసరి - నిసారీసని - ధనిసనీధమగ | సా, రి గ మ ధ ని | సమ గసా - నిధమ ||
ముగాను దలపుకొంచునలసితిని తాళనిక | తా, మసముసలు | పక నునా - మనవి ||
గసా - ని స రి గ మ } , థా ని థా ||
నితె - ల్లి చెలువుని } , దా య జే ||

రాగము - నాటకురంజి.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ని ధ ని ప ధ ని సా.

అవరోహణము:—స ని ధ మ గ స.

ఇది 22-వ మేళజన్యము. దీనియందు సామాన్యముగా ఆరోహణ అవరోహణములు శుద్ధముగనే పాడుటవలన రాగచ్ఛాయ తాగుగవిశదపడును. అయినను, రిషభము కొంచము వక్రముగను, అవరోహణమున పంచమము కొంచెమువక్రముగను, అవరోహణము ముగియు నప్పుడు గమపగరిన అని ప్రయోగించుటచేతను రాగమునకు అందమిచ్చును. ఆరోహణము:— సరిగమని, పనిధనిసా; అవరోహణము:—సానిధ (ప) మగస. ఈరాగము వాస్తవమున వక్ర రాగము. ఈవర్ణములలో శుద్ధప్రయోగములు ఇంపైసవి అనేకములున్నవి.

23. రాగము - నారాయణగౌళ - ఖండ - ఆటతాళము.

- ప. మగువ నిన్నే కోరి చాలా మరులుకొన్నదిరా.
 ఆ. సొగసులాడిపై చాలా దయజూడరా శ్రీ వేణుగోపాల.
 చ. చిన్ననాడాదిగా నీతో.

ప. సా " సస్సరి * మూగా - రిగరిగ - సా " |
 . " . . . * మూగూ - వ " |
 నిష్కరిగరిగరి - నిసరిరిని - నిసనిధిధ
 ని న్నే | గోరీ - చ . . . ||
 రిగరిగరి . నిసరి * మగరిగరిస - రిరిమమవ - రి |
 - ల * మ - రు. . . . - |
 వవనీనిధిధధ - మవధవమూ - మగరిగసా | నిధవ-నిసరి - పమ! మగరి-గరిస-నిరి ||
 . . . లు . . . - కొ - స్స | ది. | ||

అ. సా - నిధపనిసేతి * సానిధని - నిధపథ - మప

రా - * సో... గ - సు... - ల .

మగ - రిగరిస - నిసరినూ - మగరి - సనీనిధప

.....డి - ప ఇ -

పనిధని - సా,, * నిధమనినిసే - నిసేతిని - సేతి

..... - యా,, * జి..... - డ..... -

ప మూగేతిస - నినిగేతిగ - సేతిని - సేనిధనిధప .

. రా..... శ్రీ..... - వె..... -

సనిధపా - నిసరి * మగరిగరిస - నినిగరిసరి

...లా..... *

నిసనిధప - నిసరిమమగ - రిమపని - నిధపథ

మమగరి - నినిధప-మపానినిసే - నిసేతిమ

|

|

| సేనిధపాథ-పమ | గరిగ - సరిమప||

| ...చా.-ల. | ... - డ... ||

|

|

| మగరి - మపసేసానిధప - పామగరి||

| ణ... - గొ... | ... - పా... ||

|

| మపమగరిగరిస. | రిరిమమపా, - ప||

|

, గరిగ - గరిపరి - సరినిధకమ - పథమగరిప
గరిసా, - నిపరి (మ)

| రిమపని - ధనిసా | , - నిధనిసా, మ||

చ ; - ; ; * నిధనీ - నిధనిధ సా ,, -

|

; ; - ; ; * చి . . . - స్న . . . ,, -

|

మపమని - ధనిపథ - మపథపమా - మగరిగసా

| పనిధ-నిపరి - పప రీపమ- సా, - ప||

స . . . - . . . - డా - డీ

| క . . . ని | . . . - తో , . . ||

మగరిగ - సరిమప *

. . . . - * (చి)

1. మా ,,, గారిసానీ - థాపాపూ

|

సా ,,, నిథానిసారి - మాగారి

| గారిసా-సా | మాగా - రీగా||

సారి - మాసా (చి) '

2. నిశరివమా - మగరిగరిస - నినిగరిసరి - నీ
 నిధప - నిధనిసరి - మగరి - పమగరి - నిధనిపధ
 రి - గరిసరిమప (చి) | మపనిసరి - సీ | నిధప-పమామగరి||

3. పధమప - మగరి - గరిస - మగరిగ - సరి - నిసనిని
 ధప - నిసరిపమగ - రిమచనిధప - పనిధనిస - ని
 గరిసని - సరిమప (చి) | గరిసరి - నిసనిని | ధప-మపమమగరి||

4. మగరిగరిస - నినిసా, - నిసనిధనిధప - మమ
 పా, - నిధనిసరి - నిసారిమగ - రిమాపనిధ
 గరిసపాప - నీనిధప - నీధనిస - నిసరిమ
 ,గరిస,గరిసరి-నిసనినిధప - మపమమగరి
 సనీస - రిమమప (చి) | పమాగ - రిగసరి | నిసరిమమూ,, - ||
 | గరిస-గరిసపా | నిధప-పామగరి ||

నారాయణగౌళ రాగము.

“శ్రోహాణము:—సరిమపధనిపే.

అవరోహాణము:—సనిధనిపమరిస.

ఇది 2౩-వ మేళము హరికాంభోజిలోజన్యము. దీనికిని కేదారగౌళకునుండు భేదము అనుభవముమీద తెలిసికొనుటయేగాక, దీనియందలి పనిధనిసా అను ప్రయోగమును గమనించి చూడవలెను. శుద్ధస్వరములతో సంఘారముచేయుటయే ఈరాగకళను బాగుగ శోభింపజేయును.

అవరోహాణములో గాంధారము వక్రము. దీనిని గమనింప వలెను.

ఈవర్ణములో కొన్ని జీవస్వరములున్నవి; వానిని గమనింపవలెను. దీనినినేర్చు విద్యార్థులు ఈరాగమునేర్చు సమయముననే మఱికొన్ని విశేషములు స్ఫురింపగలవు.

అ. ధవమమ గగరిస - , ధాధాపా , - మధప
 ఇతి ఇతి ర అల - , సాదాయా , - డ ఇ ఇ ।
 ధసేనిధ నిధ ప - ధధమపామ - పధపమగ । మ ప మ గ రి.గరిస రిమ గ-మపమ -పధ॥
 ఇతి ఇతి సల అ - శ్రి ఇ ఇ ఈ ఇ - వెఎఎఎం । క అ అ అల - తెఎఎ శ్శ అల-అలల -రల॥

ప - మ ప ధపా , - ప ధసేపా నిసే రి గసారి ।
 అ - అలల అ , - సలల అలలమల అల ।

రిమ గ రి.గరిస - రి రిససేసే ని ధ ధ ప మ । ప ధసే ని ధ- ప నిధపామ-ధప మ ప ॥
 అలల అ - న్యుడేడ- లలలలల-మలలలలల । టలలలల - తెఎ ఎ ఏఎ-ల్ల అలల ॥

ప మ గ - రిమ గ రిస - } పాధధాస - పాధసాని
 వి ఇ ఇ - నిఇ ఇ ఇ ఇ - }

సరిగస - రిరి - రిమ గా - రిగరిగరిస । ససరిసారి - మమ । పమాగ - రిమగరి ॥

సరిమమ-పా , - - ధధపపమగ-రిమగసరిమ ।

పధసేపాధసేని - సేరిగేరిగ - మేరిగేపా , । ధపా - ధపమపధ । రిపానిధపప-ధప
మాగరి - గరిస ॥ (పడరే)

ఎత్తుగడ (పల్లవి.)

చ. , , , , , , , - పాపా - పమగా - రిమ గస ।

, , , , , , , - పాణా - తిల్లి ఈ - ఇ ఇ ఇ ఇ ।

రిప మపా , - - మ పధపాధ - మ పధసేధప । మధ పపామ - గమ । పప మ గ-రి మ గ రి॥
నీఇఇ ఈ , - - న్నైఎవె - నలలలలలల । మ్మి ఇ ఈ ఇ - యుడ । డ- డడడ - న్నలలలల ॥

రి గ రిపా - రి మ మ - } పణలి॥
దిఇఇ ఈ - రలల - }

1. పా , , , , , పా-మాగా- , మా-పామా ।

గారి - , రి-మాగా-రిపా - , పా । ధాపా - , , రి
గాపా - రిమా - (పణలి) । మాగా - , , రి ॥

2. పానిధప - మపధపా, - ధమధప - పామగరి ।
 రిమగరీ - గరిస - రిమగమా - పధపమపధసే । రిసే - సేనిధ - నిథా ! ధపమ - పధసేపా॥
 మగరీ, - సరిమ (వణతి)
3. పధపమగుగ - మపమమగుగరి - రిమగరిగసరిస ।
 రిమగమపమ - పధప - ధసేనినిధప - ధపమపధ । సరిమమగరీ - సేరి । గగరీసేనిధరీసే । ॥
 నిధపమగుస - రిమ । (వణతి)
4. సరిపమాగ - రిమగా, రి - సరిగసరిసా, ।
 సపా - ధసనిసారి - మగసరీ-రిగమాగుస । రిమపధపా - మగ । రిసరిమపా, , ॥
 మపధపానిసేరిమాగరీ గరీస - ధరీసేస
 నిధ - పనిధధపమ - పధసేరీరి - మపధపాసే । నిధప - మపధపా । మగరి-చరిగసా ॥
 సేనినిధ, - ధపమ । (వణతి)

7 ఇదియు 22-వ మేళమయిన హరికాంభోజజన్యము. సరిమపథసా— సనిధపమగరిగరిస అనునవి క్రమమైన ఆరోహణారోహములు. దీనియందలి రిషభ గాంధారములు కంపిక గమకముతో పలుకునట్టివి. అనుభవము చేత వానిలక్షణములు తెలియనగును. రిషభ నిషాడములను దీర్ఘముగ పాడవలెను. మధ్యమమును మంచిగమకస్వరముగనే పాడవలెను. 'గామగామరీగ' అనునిట్టికంపితములు దీనియందు మెండు.

25. రాగము - శవళినా - అటతాళము.

ప. ఎవరేమి బోధన జరిగినాలో యేషూ గానెట్టే తెలియదు నష్టం

బి. జి. రెడ్డి, జి. జి. శంకర్, జి. జి. శంకర్, జి. జి. శంకర్.

ఈ పలుమూర్తుల పరిచయము గాఢముగాను గాను.

[illegible]

రి గ రిసా , :- ని సనిగరి స రి స - ని స నిధి | ధనిధిధపమ - ధా | ధ - ధ నిస రి-నిసా ||
మీ ఇ ఇ ఈ , - బొబిబిబిబిబి - ధలలల | సలలలలల - కే | ఎ - సిఇఇఇ - ఇనా ||

స - మగమ- రి సనిస - రి గ మపాప - రి , గమప |
అ - రొబిబి - బిబిబి - ఎఎఎ ఏ - మో , బిబి |

రి గ మపధమా , - ధపమగమ - రి గారి - స రి స | నిసధపమధా-ధ | నిసరీ - , గమప ||
నెఎఎ ఎనెన , - ట్టులలలల - కెనెన - ల్లుడడ | ఉదుడడనం - 0 | 000 - , మలల ||

అ. ధపమమగగరిస - ధానిధసా - , - పమపధ |
లలలలలలలల - జా వలరా - , - లిఇఇఇ |

నిధపమ - గమరీ - గమప - రిపమగమ-రిగరిస | నిసరిసారి - గమ | పమా - ధపమగమ ||
ఇఇఇ ఇ - రొబిబి - బిబిబి - విఇ ఇ ఇ ఇ - సలలల | పెఎఎఎ - త్రి ఇ | ఇ ఈ - ఇఇ ఇ ఇ ఇ ||

రిపామ - ధనిసా - నిస రిరీరి - రిగమగమ |
కెనెన - లలల - సలలలలె - ఎఎఎ ఏ 0 |

మపమగమ - రిగమ } పలు ||
 సెతుడుడ - నెఎ

1. పా, మా, గా, , మా - రీ, , - గా రీ ।
 సా, , , థా - నీ సా - రీ సా - నీ, , , సా - థా పా । పూ థా - , , నీ ॥
 పారీ - గా మా - (పలు)
2. పాధమపమ - గామరిగరిస - రిగమపాప ।
 నిసరిసామ - రిగరిసపధప - థాధనిస । సపా - రిగమపమ । ధనిసరి - సానీ ॥
 ధపమ - గమరిగమ - (పలు)
3. నిధధపమ - గపమ - గమరిగమ - పమగ - మరిగరి ।
 స - నిరిని - సధనిధరి - సరిని - సరిగమరు - రిపమ । ధనిస - రిగమరిగ । రీ - సరినిసధ - పధ॥
 మ - పమ - గమరిగమ - (పలు)

రీ, గామ - రిగమపాధ - మపమగమరిగరి | సా, రినిసధ | నిధమ - ధనిసరి||
 సరినిసాస - రిగమపాప - మథా - నిపేధనిధ |
 పామ - థానిసే - రిగమగంప - రిగారిసా | నిధమ - ధని | సరిసాసేపా - ని ||
 ధపమ - గమరిగమ - (వలు)

26. రాగము - శహానా - అదితాళము.

ప. కరుణింప నిది మంచి తేరుణము సామి.

అ. వరుల వేడలేను, నాపాలి శ్రీ వేణుగోపాలదేవ !

చ. కృపజ్ఞాడు మీవేళ,

ప. పామూ - గాగా - రిగరిసా ; | నిసరిగరిస - నిస | ధమ - ధనిసరి ||
 తారూ - ణీ ఈ - ఈంపా ; | ఇఇఇఇదిఇ - ఇఇ | మలిం - చిఇఇఇఇ ||
 పమగమ - రిగరి సా రి గమ - పమధధ | నిని సే పా , - - రిగ | మువధప ప - మగరి ||
 తలలలి - అలలరూఉఉఉ - ఉఉలాలి | అలలమూ , - - సల | ఆ - అలలలి - మిఇఇ ||

- అ. ధనిధధప - పధపపమ - ధపమ - గమరి
 పలలరుడ - లలలలల - వెఎ - డలల
 ధనిసరీరి - నిసర - గామ - రి గరిసే
 పలలలీత - శ్రీత - వే ఎ - ణుడడడ
 పా, - పమగమా, - రిగమ - పమగమ -
 పాధనిస - నిసరి - గమరీ - గరిసేని
- చ. థాథా ; - నీ ; - నీసథా - నిధ
 కృపా ; - జూ ; - డడడడ - డుడ
 1. పా ; - మా ; - థాపామా
 2. థాపమ - గమరీ - గమప - నిసరిగమ
- | గమప - నిసరి - గమ| పమ - ధధనిసా ||
తెఎ - నుడడ-డడ	డడ - డడడడనా	
రీ నీసథా - నిధ	ప-ధపపమ - గమరి	
గొటపల - లల	అ-డెఎఎ- పలల	
రీ , - గరిసనిస	రిగమప - ధనిసా	
సరినిసాసే - పధ	మ పా - నిసరిగమ	
పా ; - ధప	మ-గమ-రిగమపమ	
మీ ; - తత	తవె - శలలలల	
గా - మా - రీ ;	గామా - పామా	
పామగామ - రీ	గరిస - రిగమపమ	

3. పథచుపగమ - రిగమ - షమగమ - రిగరి | సరినిసధ - నిసరి | గమ - సరిగమపథ ||
 పమధనిస - రిసరి - నిసరిగమ - రిగరి | సరినిస - సధ - నిస | ధనిధ - షపపమ ||
4. నీసరిస - నిరిస - నిసని - థానిధప | పా , - రి , - గమ | పమగమ - రిగరిస ||
 రిగమపాప - మపమథాధ - పథనిధ | షపమ - పగమ - రిగ | రిస - రిగమపా ||
 షమగమరి - ధపమగమ - రిగమప | నిసారి - గమపమ | ధధనిస - రిరి ||
 గమరిగరిస - నిరిసనిసధపమ - ధని | ససా - షపా - రిరి | , నిసరి - గమపమ || (కృ)

రాగము - శహనా.

ఆరోహణము:—సరిగమపమపథనిసా.

అవరోహణము:—సీనిధషమరిగరిస.

ఇదియు 28-వ మేళముగల హరికాంభోజిజన్యమే. ఈ రాగమందు శ్రుతిభేదవిషయములు మొదలగు కారణములచేత దీనియందు సాధారణగాంధారమువలెనే రిగరిస, రిగమపాగమగరిగరి, నీనిధషమథా, అనువరుసలలో, మొదటిదానియందు గాంధారము సాధారణగాంధారణము

వలెను, రెండవదానియందును “గమగమగాగ” అను వోటను గమకముగ గాంధారము శ్రుతి
 కోంచెము తగ్గుగనుపలుకును. ఇదివక్ర సంపూర్ణ రాగము. పంచమగాంధారములు వక్రములు.
 ఆరోహణము:—సరిగమపధనిసా. అవరోహణము:—సనిధపమగమగాగరిస. స్వరములనుగమకము
 గను, జంటవరుసలుగను వాయించవలెను.

రీగామాపామూగాగమ మొదలగుప్రయోగములు బాసుగపనికివచ్చునవి. పరీ అను
 బారువరుస దీనియందుముఖ్యము.

27. రాగము - అరభి - అదితాళము.

- ప. సరసిజముఖిరొ నీకు సరియెవ్వరే.
 అ. పరమాత్మడైన శ్రీసుబ్రహ్మణ్యడే నీపై
 మరులుకొని చాలా పరవశుడై యుండగ.
 చ. సలినాత్మీ నిన్నెంతో.

ప రీ మ గ రీ - స రి సా, ని - థాథా | సా - మృధాసరి | థాసరి - మగరి ||
 సార అనీ - - బా, - - మా. | శి - రొ - - - | నీ - - - - కు - - ||
 ధపామగరి - సరీపనిధ - ససరి - | మగరి - ససధరి | రీ, - - సా, ||
 సరీ - - - - యె - - - - | - - - - - - - వ్య | రే, - - - , ||
 అ. ధధపా - మపమగరి - మ గరి స స - | ధ స ధరి - సా | రిరిమగరి - మమప - ||
 ప. రా - మ - - - - - త్తు - - - - | డయి - - - - శ్రీ | - - - - - సు - - ||
 రిపమగరి - ధధపపా - సే నిధాన | మపమగరి - మప | ధస - ధససా, - ||
 బ్ర - - - - - హ్లా - - - - - ణ్య - - - - | డె - - - - - ని. | - - - - - వై, - ||
 ధధససారి - సరిమగరి - రీసనిధ. | థాపమప - ధరి | ధసస - పధధ - మప - ||
 మ - - - - - రు - - - - - లు - - - - | కొ - - - - - చ - | - - - - - - - - - - - ల - ||
 రిపమగరి - మగరి - పధ - పధ | సే - రిమపధసధప | మగరిసా - ధసరి ||
 ప, ర - - - - - వ - - - - - శు - - - - - డయి | - - - - - యు - - - - - | డ - - - - - గ - ||

మగరిరి - పవమగరిరి - ధధవపాప | మగరిరి - సన్నిధ | , - సురి - సరిమా ||
 గరి - మమప - రీమమప - సన్నిధరి - సరి | మగరి - ధవ - రిపమ | గరి - మమపా , - ||
 మగరిరిసపా - ధరీ - సమా - రిపా - | మధధ - పధసాస | నిధ - ధరీరి - సేరి ||
 మగరిరి - సేరిప - ధరీరి - రీమ | పధసా - ధధపా - | మగరిసా - ధసరి || (సా)

చ. రీసా - థా , - థాథాపా , - | మపధసేస - ధధప | మపమగరి - మపధ ||
 నాళీ - నా , - ట్టి . . , - | ని | నె ||

1. రీసా , - థా , - పా , - మా | గా , రీ , - సా | , - రిమాపథా - ||
 థా , సే సా , - రీ - ట్టా , గ - రీసా , నిథా - పా , మ - | గారీ , మపధ || (స)
2. సన్నిధధప - మగరిస - రిపమగరిస - | సన్నిధ - రిరిప - మగ | రి - పమప-థా , - ||
 మపధసేనిధ - రీరిప - మగరీ - రీసేస - | ధరీరిసాస - ధధ | పప - మగరిమపధ ||

3. రీ , , , రీపనిధపవ - మగరిస | రీ , , , - మగ | రీ , పమధవ - సనిధ ||
 రిమపథాధ - మపధసాసే - ధరీరి | ససారి - సాసేని | ధరీరి - సేసనిధ ||
 సేపరిరీ - మగరి - మగరిరీసే - సా | రీసనిధ - థాపవ | మ - పధరీరి - పధ ||
 సాసే - రిమపథాధ - రీరిసాసే - ధ | ధపమగరిస - మగ | రీరి - సేరిపనిధ || (న)
4. పా , , , - మపమగరిరి - ససధరి - | పా , , , - సు | రిరిమగరి - మపధ ||
 మపామగరి - సరీమమప - రిమమప - | ధపపమప - ధసేస | ధసేపరిరి - మగరి ||
 మగరిరిరిపే - సేరిపనిధ - రీసాధ - | ప - పామగరిసా | నిధాస - రిమపధ || (న)
5. ధపపవ . మగరిరి - మగరిరిససనిధ - | రిరిస - మగరి - పవ | మగరి - మగరిసరి ||
 మపధధపవ - మగరిస - రిమమపపధ - | సరిమగరి - పమ-ధ | ధపపవ - ధసేనిధ ||
 ధపసేరి - సేరిపనిధ - రీరిపనిధ - | రీరిపనిధ - సరి | మగరి - సేరిపనిధ ||
 రీరిపే - సనిధ - సేనిధధప - మపధ - మప | ధపపవ - మగరి - స | నిధ - రిసరి - మపధ ||

• రాగము - ఆరభి.

అరోహణము:—సరిమపధసా.

అవరోహణము:—సనిధపమగరిస.

సాధారణముగా ఆరభి రాగము దైవగాంధారి అను జన్య రాగము లెగలో చేరినది ఈ రెండును ఒక శ్రుతిత్వైక డుప్పున పుట్టినవి అనవచ్చును. అయినను, రాగమూర్చనను చక్కగాగమ నింపినయెడల, దేవగాంధారియందలి శ్రీ ప్రధ్వనులు దీనియందు లేవనిబోధపడును.

ఇదిగాక ఈ రాగము “సామ” రాగముయొక్క అరోహణములు కలిగినది. కాని “సామ” రాగముకంటెను ఒక శ్రుతి హెచ్చయినది. ఈ రాగములో నిషాదము అనుస్వరమేగాని పూర్ణ స్వరముపనికిరాదు. పంచరత్నములలో ఒకటయిన “సాధిం చెనే” అను కృతిలో ఈ రాగలక్షణములు బాగుగ లెలియనగును. “సామ” రాగము హరికాంభోజిజన్యము కాబట్టి, ఇది 22-వ మేళమున పుట్టినదనియే వ్యవహారము. ఇది ముఖ్యముగ జంటస్వరముల ప్రయోగము చేతనే శోభిం

చును. (ధధపామగరీ, ధధపపమగరీ, మొదలగునవి). దీనినిపాడుటకు అనుభవమేయుఖ్యము. ధధపపమగరీరీ, రీమగరిసనీపథసా, సేధధపపామగరిరీ, అనుచోట్లు ఇంపుగనుండును. తిరువట్టూరు త్యాగయ్యగారు రచించినస్వరజాతీలో ఆరభిరాగపువరుసలు అందముగ బోధించియున్నారు. ఆరోహణము:—సరిమపథసా. అపరోహణము:—సే(ని)ధపమగరిస, సానిధపామమగరిమగరిస, మొదలగునవి. కాకలినిపాడప్రయోగములేదు. ఈవర్ణములో జంటస్వరప్రయోగములు నిండియున్నవి గమనించిచూడుడు.

కైశికినిపాడపు అనుస్వరములను గమనించిచూడగా, ఇది 23-వ మేళజన్యమని చెప్పవలసియున్నది.

28. రాగము - శంకరాభరణము - ఖండ అటతాళము.

ప. చలమేల జేనేవురా? సరసకు రార సామి.

అ. జలజాక్షుడైన చక్కని సరసిజనాభ దేవా.

చ. పాపజాతి మూరుడు.

[illegible]

పథపమసాధని * సానిధపమ - ధసామ - X మ |

. *

సా, మ X రి - సరి X రి - X రీ - సని - రిసని - ధని |

సా, ధని సరి - ని | సరి X సా - రి X =

మమ - X మప ధని - సరిసరిసని. - సరిసని - రి |

సాని - ధనిసనిధపమ - X మప - నిధని - సధని - ప |

ధని - మపధని - X మ | పధని - రి X మపధ |

ని - సరి X మ - పధని - * (చల)

ప. ; ; ; - సా ; ; పమ X . - రి X మ

సా ; ; ; ప.

సా ; మ X X రి - సా రి X - రి రి - సనిధపధని |

సా ; తి

[illegible]

\vdots
 $\times 3$
.
.
.
-
 $\times 3$
:
:
.
 $\sqrt{5}$

$$\frac{f_2}{\omega} \cdot \frac{1}{f_2} = \frac{1}{\omega}$$

62.
f.
f.
62.
f.
f.
62.
f.

8

(f) *
b
k
o
..
—
..
e.
,
o
k

2.
X
12
2.
-
12
0
12
2.
12
0
0
X
12
-
0
X
12
,
k
zi

8
x
8
:
k
o
x
o
:
fz
o.
o
12
o.
x-
:
fb.

[illegible]

*
 12
 k
 ,
 12
 1
 12
 12

[illegible]

2
 13
 2
 1
 1
 13
 13
 13
 1
 1
 13
 12
 12
 12
 12
 13
 1
 13

$\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

*
 8
 X
 O
 f
 .2
 2

4. సా, - సాసే - పసాసే - ధనిసేనీ - ధపమ - గమ
 తా, మా, రీ - గమగరిసా - సాసా
 వీరీ - గామా | తా, ని - సా, రీ
 సాని - రీసే - సారీ - గప్పగరిసా - రీగరిసేని
 రీనిసే - ధనిపధని - సేరీగప్పగరి - సేరీసానిధ
 పధనిసే - నిధపధ | పా - మగరిసనీ
 , సరిగమ - పధని * (పా)

రాగము - శంకరాభరణము.

ఇది 29 వ మేళము సంపూర్ణ గంభీర రాగము గనుక కంపితములుగల మనోహరమయిన రాగము. దీనిలో గాంధారరిషభములు కొంచెము బలపఱచిపాడవలెను. దీనియందు మధ్యమము ఏలాగు గమకస్వరముగనున్నదని గమనింపవలెను. అవరోహణములో సేథాపమగరిసని.

గ మ ప గ రి స - అని గమకముగ రాగముముగియును. స ని ధా ప అను శుద్ధప్రయోగము
అతగా ఇంపుకాదు.

29. రాగము - బిలహరి - ఆదితాళము.

ప. ఇంతచౌకనేయ యిది మేరకాదురా సామి.

అ. పంతమేలరా నాతో, వేణువోపాల రారా యీవేళ.

చ. నిన్నేకోరి యున్నారా.

(ఇంత)

ప. సా, - సనిధ - పధని - పధప మగగరి | సరిగ - సనిధ - సా | రిగ - సరిగపధ ||
 ఇం - - - - - త - - - - - చౌ. | క - - - - - నే | - - - - - య. ||
 రీస - గరిస - నిసనిధప - మగపధ - | రిసానిధప - ధప | మగరి - మగపధ ||
 యి - - - - - మె - - - - - ర - - - - - | క - - - - - దు | ర - - - - - మి ||
 అ. ధధపధమగ - ధపామగరి - రిసనిధ | పధస - రిగప - సా | రిగపధ - సరిసా - ||
 పం - - - - - త - మె - ల - - - - - ర - - - - | స - త - - - - - వే | ణ - - - - - గా - - - - ||

మమగగారి - సరిగసా - సనిధపా
ప. లా రా

సా, సనిధపథ - తిప్పనిధపమ - గథ
సరిగసాస - రిగపామగ - ధపాప
తిప్పనిధా, - గరిప్పనిధ - సరిగసా -

రిసానిధప - ధపామగరి - గపథరి

చ. నీ, - సనిధనిపా, , ధపమగ

నీ, - ప్నే , కొ . . .

1. సా, పా, - ధనిపా - మగరిగపా

2. నిప్పనిధపా - పథమగరి - రిగసా

। , - మగరిసా - తిప్పనిధపథ - మగపథ ॥

। , - ర. యీ - చె . । - థ ॥

। పా, - మగరి - సరి | గప | మగరిసనిధ ॥

। సనిధ - తిప్పనిస | ధనిపథ - మగపథ - ॥

। సరిగ - మగగతిప్పనిధ ॥

। సా - నిధపా - మగ | రిసా - రిగపథరి ॥ (ఇంత)

। రస - రిగరిసనిధ | రిగ - సరిగపాథ ॥

। రి | యు. న్నా ర ॥ (నీ)

। మా, గా, రీ - | పా, రిగపథ ॥ (నీ)

। నిధ - సరిగ - పారి | గప - సరిగపథ ॥ (నీ)

3. సానికథని - కథపా - ముగరినరిగ
 తిప్పనిధ - పథపా - కథపమ - గరిపా
 4. సా , - , ధరిప్పనిధప - ముగరిగ
 సేపా - ధనిపమగ - పరిగమ - రిగమ -
 ముగరిపా - సరిగపా - ముగపథపా
 గరినిథా - రినిధ - పామగ - పవధధ
 5. పాధరి - సా , - కథపమగా ,
 రిపనిధ - గా , - పమగరిథా , -
 సేపసా - కపపా - ధనిపా - ముగరి -
 పా , - పా , - రి , - గా , -

| సన్నిధరిపా - గరి | పమగ - ధపా , - ||
 | పనిప - ధనిపా | ముగరి - ధమగపథ || (నీ)
పా , - , ధప	ముగరిప - రిగపథ	
రిగసరి - ధగరి - ప	ముగధప - సేనిధప	
పథపేరిగ - సేరి	గమ - గగరినిథా -	
ససానిధప - పా	ముగ - రి , గపథ	
రిగపరి , - .	సన్నిధప - సా ,	
సేనిధపరి , -	నిపధనిపా ,	
రిగథా - ముగరిప	నిపధరిపా , -	
ముగరిప - నిధపా -	ముగరిప - రిగపథ	

ఆరోహణము:— స రి గ ప ధ సా

అవరోహణము:—సానిధపమగరిస.

ఇది ఔడపసంపూర్ణ రాగము. 29.వ ధీరశంకరాభరణమేళనస్యము. చతుశ్రుతిద్వైవతమును, కాకలినిపాదమును జీవస్వరములు అయినను ఇది త్ర్యంగరాగము, అనగా, దీనిలో, పధ నిపధప అనుచోట కైశినిపాదము పలుకును; గాని, శుద్ధకైశినిపాదముగ నే పలికించుటలేగదు. ఆరోహణము:—సరిగపధసా. అవరోహణము:—సానిధపమగరిస అని ఉన్నను, సరిగపధసానిధసానిధసానిధనిపపథాపమగరిస అని పలికించుట అందమునిచ్చును. రిగపధగధపామగరి అను ప్రయోగమును ఇంపయినదే. సానిధసా అనుచోట కాకలినిపాదమేపలుకును. రిగపధనిధప అను నిట్టిచోట్ల మాత్రమే కైశినిపాదము ఒకటిరెండుచోట్ల పలుకును.

30. రాగము - మోహన - భండ అటతాళము.

ప. సరసిజాక్షి నిన్నేకోరి చాలా మరులుకొన్నదిరా.

అ. మరునిజనకుడైన మావేణుగోపాలసామి.

చ. పంఠమేల జేసేవురా.

ప. సా, ధృపరిగగ * థాపా - గా, రి - రి , - ।

. , * సా రా - నీ , . . . , - ।

రిరిగగ - పగగరి - పగరిరిస - గరిససధప - । ధృస - ధరిరి - ధగ - రిగప - గధపగ ॥
జ క్షీ ని న్నే , గా . ॥

రి - సరిధ - సరిగగ * ధపధగప - రిగరి - గగపప ।
. రి ప ల మ . . . ।

ధ - గగప - పధధస - పధప - సధప - గధప - గరిస । సథా - సరిగధప । గా , రి - ధప॥
. - రు లు కొడు - న్న । ది రా , !

అ. గరిస - ధృపరిగగ * ధధపపధ - ధపగప - గపధ ।
. * మ రు ।

గవగ - రిరిస - రిరిస - గగరి - చపగ - ధధవ | పాగ-గగరి - గవ | ధస-ధసేపధ-గగ||
 ని జ న కు డయి | ||

పవ-ధధపా , * ధధరిరిస - గగిగ - పగగరి |

. నా , * మ వె |

రిస - రిగరిసేధవ - ధసేధవగరి - గగవపధధ | సేధరిసేసే - పగ | ధపాప - గరిరిస ||

. ట గొ ప ల పా మి ||

స - రిధసరరిగ * ధవగగ - రిగవగ - గరిరిస |

. *

రిధస - రిరిగ - సమ - రిరి - గగ - పగధ | వవగ - రిరిస - | రిరిగ-పా-ధ ||

ధవగరి - రిగగవపధా - పగవధసే - పధసేసే |

రిరిగ - రిరిసే - ధవధరిరి - ధసేసే - పధధ - గవప | రి - గవధగరిసా | ధవ - గధపాగరి |

స - రిధాసరిగగ (స)

ధ : : ; * పాగా - పా , , - పా " - |
 : : ; * పం . - తా , , - " - |
 గవధన - ధవధగ - ధపావగరి - పగాగరిస | సరిగరి - గధవగ . | రిరిగపా , - ధ ||
 మే ల జై . . . | నై | . పు . తా , - . . ||
 ధవ - గరిగ - సరిగ *
 * (పం)

1. తా : : పా " - తాపాగా " - తా
 పాగాగారి , - పాగారీసా | " - గారీసా | ధాసా " - సా . *
 తాసా - రీగా (పం)

2. పాధధవగపా - గవగరిగా - వగరిసరి !
 సరిసధరిసగరి - వగరిసా - ధధవగరి - గ | వధస - ధరిసాధ - | వగధపాగరిస ||
 రిసా - ధపారిగ (పం)

3. రిగధవధ - గవరి - వగగరిరిస - రిధసరిధ |
 రిధస - రిరిగ - వగధవగరి - గవధస - రిగ | వధసరి - ధధరిస - ధవధ - గధవ - గరి ||
 గసరి - ధసరిగగ (పం)

4. ధధవగరిగ - ధధవగధవగరి - వగరిసరి - ధ |
 గరిసధ - షధసధ - రిరిస - గగరివపగ - ధధవ | గవగగా - రిరిస | రిరిగపా , - రి |
 గధవగగరి - సరిగవధ - రిగవధసే - వధసేరి |
 గపగగ - రిరిసధ - గగగ - సేరిధ - రిసధ - వధగ | ధపా - గగరిరిస , - గగిసధవ - గరి ||
 స - ధారి - ధసరిగ (పం)

రాగము - మోహన.

ఆరోహణము:— సరిగవధసా.

అవరోహణము:— సేధవగరిసా.

ఇది 29-వ మేళమందే జన్యమని చెప్పవలెను. తీవ్రదైవతమును, అంతరగాంధారమును మంచి కంపిత గమకముతో పాడవలెను. బాటుపరుపులును చాలఉపయోగపడును. ఇది బౌడ గాగము

31. రాగము - హంసధ్వని - ఆదితాళము.

ప. జలజాక్ష! నిన్నెడబాసి చాలా మరులుకొన్నదిరా.

అ. చెలియ నేలరావదేమిరా? చెలువుడైన స్త్రీవెంకటేశా.

చ. నిసాటిదొర నేగాన.

ప. గారీ - సా , ని సరిగ - రిరిసని

జాలా- బా , అలలల - నిశ్శిశ్శ

గరిస - నిసరి - ప్లనిసరి గప - గనిపా

చలల- లలల - మలలలఉరు - ఉడులు

అ. పగరిస - నిసరీ - గారిరి - సుసని

చెఎలి-శ్శమా-చనెఎ - లలలల

రిసని - చనిసరిగ - సరిగప - గరిసని

చెఎఎ- లుఉఉవుఉ-డశ్శశ్శ-నలలల

| సరిససనిప - నిస | రి - పా నీ - పారి ||

| నెఎఎఎఎ-డల | అ - బా అ - నీ శ్శ ||

| సనిసరీ - సనిప | పగారి - పారీ ||

| కొఒఒఒఒ- నలల | అదిశ్శ - రాల ||

| నిసరిగా - సగరి | గపాని - పా , ||

| రలలల - పడెఎ | ఎవమి - రా , ||

| రిరీ - సనిప - పగ | , రిసని - పనిసరి ||

| శ్శిశ్శ-వెం - కటే | , ఎఎఎ- శ్శలలల ||

గారిక - రిసరీ - నిసరిక - రిసరి
 కరిసరీ - కపని - రిగప - నిసరికప
 రిరిసేనిపా - నిగరిసేని - పనిసేరిగ
 గపగరిసేని - సేరిసేని - పగరికపని

చ. నీ :: సారీ - సనిప - పగరి
 నీ :: సాఅ - టిగ్గ - దొబ్బ

1. నీ ,, - పా , గా , రీ - పా - నీ
2. నీపగరిప - రీగరిపని - పారిని
3. నిపగరి - నిగరిని - పనిపనిపగరి
 పనిసేరిగ - గపనిసేరి - రిగపనిస - ని -
4. పా ,, :: నిసేని - పగ - రిసరిక

। రీ - నిగరి - నిసరి । పనిసరి - గా, - ప ॥
 । పనిసరి - గపని । రిగపని - పా ,, ॥
 । పానిపా - రిగరి । పనిసేరి - రిగరి - నిరి ॥
 । గరిసేనిప - రిప । నిపగారిసరి ॥
 । గా, - గరిసరీ । రిసని - సరిగాప ॥
 । రా, - అతితనే । ఎఎ - గతనాఅ ॥
 । పా, - రీ, - నీ । పారీ - గాప ॥
 । , గరిని - పనిసరి । రిగ - నిసరికప ॥
 । రిగపని - పనిసేరి । నిగరి - నిరి - నిపగ ॥
 । గరిసేనిప - రిసేని । పగరి - నిసరికప ॥
 । పా, :: నిసేని । పగరిప - రిగపని ॥

సీత - నిరీనిపకప - రీగపగరిప | రిసీ - గరిపగరి | రిగపని - పా; ||
 నిపగపా , - రిగపనీ - గపనీసరీ | పనిసరీగ - నిస | నిగరీ - నీపని ||
 గరీ - నిసరీ - పసా - రీపని - పనీసరీ | పా, పా, నిప | గరిప - నిపరిగప ||

రాగము - హంభద్వని.

ఆరోహణము:—స రి గ ప ని పా.

అవరోహణము:—సీ ని ప గ రి పా.

ఇది ఔడరాగము. 29వ మేళమగు శంకరాభరణజన్యము. దీనిలో గాంధారమును
 తాకినిపాదమును రాగ ఛాయాస్వరములు. దీనిలో దాటువరుసలు ఇంపై నవి రామస్వామి కీర్తి
 తులువారు దీనినికల్పించిరని ఒకవదంతి. ఆరోహణము:—పరిగపనిసా. అవరోహణము:—సీనిప
 గరిసా. వక్రదాటులు ముఖముగ ఉపయోగింతురు. సగరిప, గరిపస, పరిసని, పగరీస, నిగనిపగరి
 పరిసని, పరినిపరి, మొదలగునవి.

32. రాగము - ఆరాణా - అటతాళము.

- ప. సామి నిన్నే కోరిమున్నదిరా మాసురపాత్రి నీకైన చిన్నదిరా.
 అ. శ్రీచుక్క హామేరుసమాన ధీరుడైన శ్రీఉగ్రపాండ్య భూపాల గానలోల
 చ. నీరాక కెదురుజూచుచున్నదిరా.

ప , , , , - సా , , - సనిపా - థాథా ।

- సా , , - అలల - మీ ఈ ।

పథపసే - పనిపా - ధధపా - మధపచూ పమగ । గమప - ధధపపా । మ - పసేసనిధని ॥
 నిధిధి - ఇధిఈ - న్నేఎవ - గొబబట బబిది । రి ఇ ఇ - ఇధిధియా । ఉ - న్న అలలది ఇ ॥

పా - సే ధప - మపని - సే రేసే సే నిప - ధధపమ - పసే ।

ఈ - రలల - మలల - సలలలలల - రలలల - సల ।

థా - పనుధపా - మరిమరీస - నీరరీస - మమ । రి - చపమ - ధధప - సే । ని - రేపని - థా ॥

అ - ట్రిధిధిఈ - నిధిధిఈ - కై ఇధి - సల । అ - అలల - చిధి - న్న । అ - అలల - దీ ॥

అ పవప - గామపని - పా , - పథపవమగ - మప ।

ఇఇఇ - రాఅఅఅ - శ్రీ , - వ నకాకాకా - మఅ

మా , - గమపథపథా - పథమపామ - పస ని । థాప - మాపగమ । రీస - నిసరిమరి ॥

హా , - మెఎరుడసా - మఅఅఅఅ - నఅఅ । ఆ అ - థీ ఇ రు ఉ । డోఉ - డఇఇఇఇ ॥

~~~~~

పమనినిసా , - ప నిస రీస ని స థానిస ।

ఇఇ ఇఇ నా , - శ్రీఇఇఈఇ - యు ఉ గ్రాఅఅ ।

పగమరీస - నిసరీస - స థపమ - రిమపని । సరీనిస - నిప థ । పమరి - గమరిసా ॥

పఅఅఅఅ - ండ్యఅఅఅ - భుఉఉఉ - పఅఅఅ । లఅఅఅ - అఅగఅ । అఅఅ - అఅనలో ॥

మరి - పమ - నిప రీ - } సానిపథపమపగామప

అఅ - అఅ - అఅఅ - } నీనెరతనములకాచెలి

థా , - పసనిథా , - పథనిస - రి స ని - థాపమ పాసా - నిసథా । ప - మపగమమ్మ రిస ॥

దా , - తగునుదానిసుగుణ-ములను-నేపాగ । డబా- లనుథా మ । - తివగునిన్నుతల ॥

కీడుధాప - రి మ ప } నీర ||
 దిల్లి-ఈ - ర అ అ }

9

1. వా , , - సా , , , నిసా , , - థా , ని - సా |
 నీ , , - వే , , , ఘన , , - యో , గ - శా |
 , , నీ-రీసా - , , వా , , సా-నీపా | మా-గా , మ-రీ | , , - సా-రీ-సా
 , , లీ వీ నీ- , , వే , , రా-నీ కా | శీ-ఖా , మ-ణీ | , , - వా-నీ-చా
 , , - రీ-మాపా } నీర ||
 , , - లా-నీ నీ }

2 సాని థాప-మ పథాప-మ పమగ-మ-రీ -మప |
 అట-పాట-పలు నేరు - పులకుమరి-సూ-టిప |
 ధప-సే నిథా ప-మ పసనిస - గా-కిసనిస కిపే | నీస థా-నిసరి | సానిప-థాప-మ
 లుకు-లకు మేటి-మిగులయల-బోడి కనిమిపవ | ధూటు లె-ల్ల సరి | సాటియ-కారని

గారిసా - రిమప } నీర ||
నాటిప - ల్కూదుర }

3. పనిప-మ మగమ ప-ధ పమ-గమ రిసన్ని-సరి స-మ |
ఖరగ-రిమవియగు-మరుని-శరముల క-దరిబె-ద |
రిపమప-ధధ ప-మ పసేనిసే-పని సే రి సే -మగ మ | రిస రిస ని-ధసే | రిస ని-ధ పమ ప |
రిపదరి-విరహ-మను తప న-కిరణముల- కలనీతరుణి నిను-దలచు| తరుణ-మిదియిక్కను ||

గమరి రిస - రి మ ప } నీర ||
చలముతగ-దనుచు }

4. పాపా-మ ధ ప మధప - మా, పమప గామ ప |
పాపా-త్తుడగు మరుని - బో , ధ-నకులోబడి |
థా , , , , పధ పసే నిథా ప - మధపమా -రి | సా నిస ని ప ధ ప |
ప , , , , చ్చిన మలయమారు-తుడు తన కా-పు | డా యనలు-నిగుణ |

మ ప-గా, మ రి స

॥

మును-చే, గొనెను

॥

నిసరిమ ప-థాధ-మ పనిసా స - నిస రీనీస ।

సూఖకరము-లై స - మృగ మదాది-సుమసుగంధ।

థాని సేమ గామఁగఁగి నీసే-థా - ప-మపని । సా , సేని పథా । , పమ ప గా - , మ ॥
ములో పీఠాప్ర లేదనుచు-ను శయ్య-పై పొ-రలుచు । సా , రెకును ని, న్ను మదిలో-ద॥

రినిసా , - రిమ ప } నీర ॥
లచుచుకా-నచెలి

రాగము - ఆతాణా.

ఆరోహణము:—స రి మ ప ని సా.

అవరోహణము:—సే ని సే ధ ప మ గ రి స.

ఇది భాషాంగ రాగమనియును దేశీయ రాగమనియును, సంపూర్ణ స్వరూపముగలదని యును చెప్పియున్నారు. కాని యీ రాగమునకు ఒక రీతిగనే ప్రయోగమున్నదనలేము. దీని

యందు సాధారణముగా వాడుకలోనున్న మూర్ఖులు అభ్యాసము చేతనే తెలియజేసినవి. దీని యందు రెండునిపాదములును, కొన్ని సమయములలో అల్పముగ సాధారణగాంధారమును పలుకును. ఈరాగమునకు సాధారణగాంధారధారయు ఉన్నది. దైవతము తీవ్రముగను కైశినిపాదమునువచ్చు వరుసులు దీనియందుండుటచేతను, తక్కినస్వరములు శంకరాభరణమును అనుసరించి పలుకుటచేతను, దీనిని 28-వ మేళములోను 29-వ మేళములోను జన్యమనవచ్చును. అట్లయిన, ఒకరాగమునకు రెండుమేళములుండునా అనునందేహము కలుగవచ్చును; కాని, భాషాంగరాగములను చూచితిమేని అవి సామాన్యముగ మిశ్రరాగములయియే యుండును. అనగా ఇరుగుపొరుగుమేళములస్వరములు కలసియుండును. “రిమరిగరిసథా, రిమగగరిసనిథా”

అనుచోట్ల సాధారణగాంధారముకలసియే వచ్చును. “గపథసా” అనుప్రయోగమును కలదు. కాని, మొత్తముమీద ఆలోచించినయెడల, రాగమూర్ఖు, నిసధాపథనిపథమప, ససానిసథా, అను మూర్ఖునా ప్రస్తావములలోనే రాగముశోభించుననుటయు, అనుభవముమీదను మంచి గురుశిష్య పరంపర మూలముననే తెలియదగుననుటయు, నిస్సందేహము. ఆరోహణము:—ప రి మ ప ని సా,

అవరోహణము:—సీని థా ప మ రి గ సా. ఈవర్ణములో దీనిముఖ్యప్రయోగములు గమనింపుడు. సీనిథా, సీథా, సీథా, పథనిపథమపగా, అనువరుసలలో కాకలినిపాదముకాదు, పడ్డముయొక్క తగ్గుతగ్గులియే పలుకునట్టిది. సీసీథా అనుప్రయోగములో ఈ త్త్ర త్త్రాగుగపలుకును.

విధి. రాగము - భేగడ - ఆదితాళము.

- ప. ఇంత చలము జేసితే యేమని తాళుదురా ?
 అ. అంతరంగుడని మోవి అన వచ్చితే, నాతో
 పంతమేలరా ? శ్రీ వేణుగోపాలబాల ! దాసపద్మిపాల !
 చ. పగవారి బోధన విని.

ప. ధపమా, గరిస - రిని ధధ పప సా | సా-సని గరిగా | మా , మ-గరిగమ ||
 ఇళిళిం , రేలల. చలలలలలలలా | ఆ -ముడడడడడే | సీ , తె-ఎఎఎఎ ||
 పా-మ-థా-ప - సీనిధప - సీనిధసీసా | పథ ప-నీ థాప | మా-గారి - గమప ||
 స ఎ -మా-అ-నిఇళిళి - ఇళిళిళిళి | అలల.ళూడడ | దూడడ - ర అల ||

సాధధప నీనిధ - మపధనిధప-మా | గరిస-మగమరిగ|మప - వధమా ;
అ ౦౦౦-తలల - ౦౦౦గుడు-డి | డలల-ని ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ - మొటవీ ;
వధా-ధపమ మపా-పమగ-రిగమప మధాపప నిధప| సే ని ధని-సా ;
అల -సలల -సల -అలల-చిఇ ఇఇ ఇ ఈ ఇ-లెఎఎ నలలల-లొ ;
ధనిస-రీ సే-గ రిగమ-గమరీ పమ| రీ , -రీ సు ధధ | ప-సాని-ధనిసరి
పం-లాల-మెఎఎఎఎలాల-అల రా, -అలల శ్రీ ఇ ఇ-వేఎ-లుడుడు
రి సా-నిధసా-ధమ-గారి-గమపధ | పసా -వధప నీ | ధపమగరి-గమప
గొట్ట-పల ఆల-దాస-పలలల | రిఈ - ఇఇపా | అలలల-లలలల
ధాపమా-ధపమగరీ-గామపధ | మగారిసన్ని-రిస | , రినిధప - ధ - సు
నిరిస-గరి-పమా-మగరి-గమపధ | ప - నీ-ధపమగరి గమపధ-సా , - మ
గరిసా, - గరిగమపమ - గమపధప సాని-రీస-రిని | ధపపనిరిస-గరి
మమా-గరిస-నినీ-ధపమ - గరి - సా పసారి-నిధప | మగ-రిగమప

రాగము - జేగడ.

ఆరోహణము:—స గ రి గ మ ప ధ ప సా.

ఆవరోహణము:—స ని ధ ప మ గ రి సా.

ఇది 29-వ మేళము. సంపూర్ణగంభీరరాగము. గమకంపితములుగల మనోహరమయిన రాగము. దీనిలో గాంధారరిషభములు కొంచెముబలపఱచిపాడవలెను. దీనియందు మధ్యమము ఏలాగుగమకస్వరముగనున్నదని గమనింపవలెను. అవరోహణములో సధాపమ-పమగరిసని-గమపగరిస అని గమకముగ రాగముముగియును. సేనిధాపఅను శుద్ధప్రయోగము అంతగాఇంపుకాదు.

32. రాగము - పూర్ణచంద్రిక - ఆటతాళము.

- ప. ఇక నేలనే వానితో చెలిమి ఇంతిరోచాలు పొమ్మనవే.
అ. ఆకటా, నన్నీలాగు మోసముజేసిన అదివెంకటేశ్వరుడుకాడటే.
చ. పగవారి బోధన విన్నవాడేకదా.

ప., , , , , , , , , గమా - పా , - పమగమ |
 , , , , , , , , , ఇకా - సే , - ఎఎఎ |
 రీ , - గమప ము రి- ప మ రి గ మ రి-సరిసస | నిఘ- ధ రిసరీ రి | గ మప-రిగమప-ధ||
 లా , - నెఎఎ ఎ- వ అ అ అ అ-నిఇఇఇ| ఇఇ-తోబుటు | చెఎఎ -లిఇఇఇ -ఇ||
 పా మ-గమ రిసరి - గమ పప మ రి-గమపమపా |
 మీఇ-ఇ ఇ ఇఇఇ - ఇ ఇ ఇఇ ఇ ఇ-త ఇఇఇ ఈ |
 ప మ రిగమపథా - పసాసే ని ప - ధపా మ గమ | రిపాసనిఘ-ధ రి | స రి-గ శు ప మ రీ ||
 గొబు బుబుట ట -చలఅ అ - లుడోడుడడు | ప్లాటుటుటు-ముఅ | అఅ-నఅఅఅఅ
 ఆ. పమ గమ-రి సరీ - సే సేనివమ్-పమ గమ రిగ |
 వెఎ ఎ-ఎఎఎ - అఅకలఅఅ-టుఅ అ అ అ అ |
 మపథపామ-పసేనిపామ-రిగమ రీ స నిఘ | ధ రి సరి గమ-రిగ | మ పమ రి-స రిగమ
 న క్కాక్కా-నిఇఇఈఈ-లఅఅ అగు డడు | మొబుటుటుటు-సఅ | అముడుడు-జెఎ ఎఎ
 వధ పసే.పా , , , సే ని ప రీ-సే రిగ-మరీ :
 సిఇ ఇఇ-గా , , , అ అ అ అ-దిఇఇఇఈ

పంపుగమరీసని-ప రీసప ని ప-మధ పవమ రి । గమ ప - రి గ మ- స రి గమ-పధ ప రీసా ॥

వెం ౦౦౦౦౦౦-క అలలలలల-తె ఎఎఎఎఎ । శ్లోలల - రుఉఉ ఉఉఉ-గఅలలల ఆ ॥

నిప మ-గమ రిసరి } గామవమరి - గమరిసనిప
అదల తెఎఎఎఎ

రీరి-పసాస-పమరిగాగసరిగమపమరి । గమపధా-సని । పామ - గమరిసరి ॥

గమపధ-పా , - పమరిగామపధ-పసాస ।

రిసరిసామ-రిపగమరిస-పరిసనిప-వమ । గమరిగ-మపధప । రీసా-సనిపసని ॥

పామ-గమరిసరి } , గ మా పా ॥
 , ఇ తా నే ॥

చ. , , , , , , , , , ప పా-సా , - స నిపా ।
 , , , , , , , , , ప గా-వా , - అల ఆ ।

థా , , - సేని ప మ గ మ రీ. స రి గ మ ప మ గ మ | పా , - షే ని ప రి | సా , రి సేని ప. స ||
 రీ , , - ఇ ఇ ఇ ఇ టా టా టా టా స అ అ అ అ అ అ అ | విక్ , - స అ అ అ అ అ వా , డె ఎ ఎ ఎ. గ ||

రి ప మ గ మ రి గ మ - } , ప గ వా
 అ అ అ - డ అ అ అ అ - ,

1. పా , మా , గా - , మా - రీ సా నీ పా | సా , , , సా | నీ పా - మా గా /
 మూ రీ. గా మా - , (ప గ వా)
2. పా ధ ప. స ని ప మ. పా , ధ ప మ గ మ రి స ని ప
 సా , ప మ రి గా. మ ప ధ. ప సా సే - రి గ మ రి సే | రి సా సే ని ప. ధ ప | , మ గ మ - రి సా స ||
3. సేని ప ధ ప సేని ప మ రి. గ ప మ రి గ. మ రి స. రి
 స రి గ మ. ప మ రి. స రి గ మ ప. సే ని ప. రి సే రి గ మ | మే మ రి - గ మ రి సేని | ప మ రి - గ మ రి స ని ||
 ప రి స - ప మ రి గ మ - , (ప గ వా)
4. స రి గా మ. రి గ మ పా మ రి. గ మ రి స ని ప. రి
 సా , , , - స ని ప ధా. రి స రి గ మ రి. ప మ | రి - ధ ప మ రి - గ | మ ప - స రి గ మ పా ||

పథపసాని-పథనిసాఠి - సఠిగౌమఠిసేని

పఠిఠిసేనిపసాసేనిప - ధపామగమ-రిగ | మపససానిపసే

| పసాఠిఠిగమ

||

ఠిసేనిపమరిగమ - , (పగతా).

రాగము - పూర్ణచంద్రిక.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ప ధ ప సా.

అవరోహణము:—సే ని ప ధ ప మ గ మ రీ స.

ఇది 29-వ మేళమగు ధీరశంక రాధరణముచందు జనించినది వక్రపాడవరాగము. పని ప అనుసలములందు నిపాదము తగ్గునేగాని కైశికిగాఁ బల్కుట పొరపాటు. ఈవర్ణము నందు సర్వత్ర రాగమూర్ఖనాప్రయోగములు వచ్చియుండుటను గమనించి పాడవలయును. పాడి అలవాటుమీదనే లక్షణము తెలిసికొనవలయును. రి గ మ రీ రి రి గ మ పపా గ మ రీ ప ధ ప సా రీ గ మ రీ అనునవి ఇంపైన వరుసలు.

విక్ర. రాగము - నాట - అదితాశము.

పం. విజ్ఞానము, చాలా దయజూడర.

అ. భూమి వెలయు క్రిగొక పుత.

[illegible]

పాపం - సీనిటీ - పమగమ - పని | పమ - నిజమపమరి - సరిగమ - పాదని ||

సా " మి...ని... నేన్నో | . . . కో . రి . - ను ||

సాసీనిప - పమ - గమరి - సరీసా | గమపనిపాసిని | పమరిప - గమపని ||

కాలా... ద... య... జ్ఞా... - - - కడ... - - - కా... ||

అ. సనిప-నిపము-పముగ - మరిస - నిసగమ - పమ | పా , - ము - ||
భూ... - మి... - వె... - ల... - య... | ... - శ్రీ... | . , - ము - ||
నిసరిని - సనిపా - పముగమ - పనిపరి | రిసా - సనిప - నిప | , - పమప-గమపని ||
వే... - క... - ... | పే... - శ. | , - ... ||

- సా, రిసని - చనివమప - గమపని | పసాసని - పనిప | , పమప - గమపని - ||
- పసా - సరీ - రిమా-పమమరిస - రిరి | ససని - చనీప | పప - గమపాధని || (పా)
- చ. పా ,, - పమ - గమపామా - పమమరి | సా,, - ,, నిని | ప - పపమ - గమపని ||
- పా ,, - .. - మ .. - ర ... | జ ,, - ,, స . | . - పా . - ప . . ప || (పా)
1. పా ,, - ,, - మా ,, - ,, రి ,, | ,, - సా ,, - నీ | సా , - రిగామ || (పా)
2. పా ,, - ,, పమ - గమపమ - గమమరి | సా ,, - ,, రిస - | పమ - నిప - గమపని ||
- పసాసని - చనిపా - పమప - గమపని | సరీపని - పని | , పపమ - గమపని || (పా)
3. పాపా-మపగమ-పా ,, - పా ,, - | మామూరిసరి | రీ ,, - సా ,, - ||
- సారిస - మారిస - పామ - నీప - సా | నీ - రిస - మారిస | రీస - సాని - నీ ||
- సేపామ-గమపనిసరిసని - సరిసరి | , పనిపపా - సరి | ససా - రిగమపని || (పా)
4. పామ - పామగరు - పామ - గామరిస | రిస - రిసని . | పాని - సారిపని ||
- సారిగామ - గమపామ - గామపా - | సారిసారిపని - | పానిపానిపమ - ||

మాప - మాపమగ - గామ - గామరిస | పామ - నీప - సా | ని - రీస - సానిప - ||

సానిపని - సానిపసా - సానిపమ | పా - మారిసని - ప | ససా - మామపని || (పా)

రాగము - నాట.

అరోహణము:—స రి గ మ ప ధ ని సా.

అవరోహణము:—స ని ప మ రి స.

ఇది రీక్షవ మేళము. దీనిని నాటరాగమనివాడుట గలదు. సంపూర్ణాడవరాగము. దీనికి రెండు గాంధారములును, రెండు నిషాదములును వచ్చును. కాని దీనికి శ్రుతిభేదానుభవమావశ్యకము. ఈరాగము మనదేశమునందు “మల్లారి” అను పేరట నాగస్వరమున విని విని జనుల కలవడిపోయియున్నది. దీనికి గల పట్టురీతిరిషభమును శుద్ధముగాఁ బట్టవలయును. పట్టురీతి దైవతము దీనికి ప్రధానము. గ మ ప ని ప మ గ (సాధారణగాంధారము) అనునది “గ మ ప ని ప మ రి” అని త్రిష్టనపుడు కైశికినిషాదముగ నే పల్కును. ములభముగాఁ జూచుతరి నిందు అరోహణమునందు కాకలీనిషాదమును, అవరోహణ మణగైడి ప్రయోగములందు కైశికి నిషాద

మును వచ్చుచున్నవి. పాడెడియలవాటుచొప్పున స గ మ ప ని సా, స ని ప మ గ గ మ ప ప ని ప మ గ మ ప మ గ మ రీ స అనునది క్రమమగు సంఘాతము.

396. రాగము-కల్యాణి-ఖండ-అటతాళము.

ప. వనజాక్షి నిన్నే కోరి వలచి వచ్చి యున్నదిరా.

అ. మనసిజాని కన్న చక్కని మాకస్తూరి రంగసామి!

చ. చిరునవ్వు మోమున.

ప. సాని - ధనిసరిగ * పామా - గా , రి - రీ |

అ . . . . . * వానా - జా , . - ఆ ; |

గ మప - గరిసనిధ - రిససారి - ధగరి - గవమరి |

క్షి . . . . . ని . . . . . |

గమపథప - మనిధ । ని - పామగ - ధమగ

నె . . . . . । కొ . . . . . రి . .

రిసని - ధనిసరిగ * ధవమ - రిగమపథప - మనిధ

. . . . . * వ . . . . .

నిమమ-గమపథనిపేనినిధప-ని ధమపగ-ధ మ

చి . . . . . -వ . . . . . -చ్చి . . . . . -యు .

గరిసని - ధగరి - ప । మగరిసని - ధరిస

. . . . . । . . . . . -నది .

అ. రీ . . - ధనిసరిగ * మపనిధప - మపథపమ - మప

రా, ... * మన . . . . . నీ . . . . .

ని ధ - గమపగరిస - నిధమగరి - పమగరిసని రి

జా . . . . . - గళ . . . . . - న . . . . . చ

ధనిసరి - నిసరిగ । పమగమ - పథధని

. . . . . -కృ . . . . . -ని .

ప ధనిశ - ధనిపా * ని ధసేనిశ - ధసేనిశ - గతి |
 శ్రి. . . . . * మ . . . . . క . . . . . |
 మేగతి - నిధనిశ - గతిపేని - నిధప - గ గధధ |
 స్త. . . . . రి . . . . . రం . |
 నిని - సేపాతి - నిధ | ధధమగ- ని ధమగ |
 . . . గసా. . . | . . . . మి . . . |
 రిసని - ధనిసరిగ * మా, - గపమపాధ - గమప |
 . . . . . * |
 నిధప - నిధా - పమధమగరి - పమగరిసని - ధ |
 రిని - ధగరి - పమగ | మ - గరినిధా - సేని |
 నిధపమ - గమపధనిపా - ధపనిధ - సేనిరి - ధగ |
 రి - మగతిపేని ధరిపానిధ - సేనిధప - నిధపధ |

మపగా, రిరిస ! , సారీ - నిధమX

రిసని - ధనిసరిX * (ప)

చ. ; ; ; సేనిధప - గా , రి - Xమపధ

; ; ; -చి.రు. - సవ్,వు - . . . .

పా , - Xమపధప - మ పధధనిని - ససనినిధప

. , - . . . . . మొ. . . . .

మ పధనిపా - ధని - | స - ధసనిసా - సేని

ము. . . ఊ - . . - | . - . . నా. . .

ధపమ - Xమపధని *

. . . - . . . . . * (చి)

1. రీ ; ; - సా ; ; - రీసానీ - థా

నీపా ; మాథామా - గారీ ; నీ

సారీగా - సా | రీ - గామా - గా

మా - పాథానీ * (చి)

2. ధాప - మచగమాప - గధమగరి - పచూగరిని !
 సరిగప - మగరి - నిర్రిరి - ధగరి - పమచుగ - నిధ +
 ధగ్గరినిధ - ధనిధ - మగ - ధమగరిస - సే ||
 , నిధనీ - పధని * (చి)
3. మనిధమాప - గపమపా , - ధగ - ధమగరిస - నిరి |
 , రి - ధనిసరీరి - ధపగగరి - నిధపమ - గమప |
 ధధనిసే - ధగ్గరి | సేని - ధరీనిధపమ ||
 గనిధ - గమపధని * (చి)
4. ధానిధమగ - ధమగరీ - మగరి - నిధా - గరీ |
 మగ - నిధ - గమపధని - పధమగధ - గపమనిధ - ని |
 సే - ధనిరీ - నిధమ - ధ | మగరి - నిరినిస - ధ ||
 ని - సరి - గమపధని * (చి)

౧. పమగా - గరిరిస - రీరి - నిసరి - నిధపమగరి |
 సా, ధగరిని - ధరీరి - ధరీరి - ధగరిపమ |
 మాపగరి - నిధ - గ | మపధని - సా, రి |
 గమ - రీగమపధ - గామపధని - పాధమప - ధ |
 నిసా - ధగరినిధ - గరిమగరిస - గరిసని - సరి |
 నిధ - రినిసధనిప | ధమగ - రినిధధ |
 మా - గమాపధని * (చి)

రాగము - కల్యాణి.

ఇది సంపూర్ణ రాగము. రీ-వ మేళకర్త. మేచకల్యాణి యనియును శాస్త్రోక్తనామము
 గలదు. ఈ రాగమునందు కాకలినిపాదము కొంచెము సయముగాఁ పట్టవలయును. గాంధారము
 మిక్కిలి తీవ్రము. ప్రతిమధ్యమరాగమైనను దీని వక్రప్రయోగములవలన నిది చక్కఁగాఁ
 జెలియును. ఉదాహరణము:—ని గరి, ని రి ని, ని స రి గ మ ప ధ ని సా, గ రి గ రి ని ధ ప

మ గా రీ ని రి గ గ ధ ధ ని ని సా అను జంట ప్ర యోగములవలనగూడ శోభిల్లును. అను
భవము చేతను శ్రీతక్కిర్తనములమూలమునను తక్కినవిషయము లెఱుంగనగును.

37. రాగము - కల్్యాణి - తదితాళము.

ప. వనజాక్షిరో! ఈ విరహమోర్వనే; వాసుదేవుని తొడిలేవే.

అ. వినవే, నాగపురమున వెలయు పాండరరాజును.

చ. నిలుపరాని మోహ మాయె.

ప. ససా - సనిధ - రిసేనివి - ధ ధవమ-గ ము పధనిథా-రి సే ని ధ పమ -గమపధని ||
వనా - జలల-క్షిణ్ణి-బిబిబి - ఇ ణి విణ్ణిరా -హలల మొబిర్ -వలలలనె ||
స రిగరిసే నిసే రి సని-రి సేని-ధ నిధ సీ ; - సే ని |ధవమ-గమప ధని ||
వలలలల-సుఉఉఉ - దెఎ-పుఉఉ సీ ; - తొబ |డిణ్ణి -తెఎవె ||

- అ. పామగ - నిధా-గధపామ-గరిస ని | స రి గమా, - గ మ | ప గా -మనిధనిప ||
- వీ ఇ ఇ - ఇనా -అలవే ఎ-నలగల | పుడఉరా , - ముడ | ఉనా -అలలల ||
- ధనిసేరీ. సే రి గ-సే రి గ-సేనిధని | ధగేరీసేని ధ-పని | ధపమ-గమప ధ ని ||
- పెఎలొ-గుడుడ- స డఉం-డలలల | రలలలలల-రల | అలల-జొడుడనుడు ||
- సేరీ - నిసేని - ధనీ - సేనిధప - మగరి | సరిస-పామ-ధా | ప-నిధ-రీసేనిధని ||
- ధగేరీసీ - రీసీ సేధా - ని - పధనిసే | గేరీసీ - నిధపా | మగరి - గమపధని ||
- చ. నీ ; సే ధ సే నిధపమ - గమా | పా ; మ ప | ధ ని ప- ధ ని - ధ రీ సే ||
- నీ ; బుడ - డడలలల - ర ల | నీ ; మొబ | హాలల-మలల- అలలయె ||
1. పా ; మాగారీ - థామాగా | రీ - నీసా - రీ | గామా - పాథా ||
- 2 పాధపామ - గమ - పామగారి - సని | సారిసీ - సధని | సారిగా - మపధ ||
- 3 నీ ; సేరిసేని - ధనిధపమ * | పా, ధనిధ - పధ | ప-మపమ-గమపధ ||
- నిసేనిగ - రిగసేరి.నిసారిసేరిసే | ధనీ - సేనిధపమ | గమపథా-నిగేరి ||

4. రీ ; ధగరిస - నివ - ధనిసరి | సా ; - సేని | ధవమ - గామపథ ||
 మావధని - పాధనిస - రీసేనిధని | సేనీ - ధవమ-గమ | పథ - పనిథా,, ||
 ధనిసరి - రీగగరు - గరిసేని - సేరిసేని | ధసేనిధ - పనిధప | మ - గామాపాథ ||

38. రాగము - సారంగ - అదితాశము.

- ప. ఇంత మోడిచేయ నీడిది మేరకాదు సామి.
 అ. చెంత చేరి నను కావ, పంత మేల శ్రీత్యాగేశ.
 చ. పగదానిబోధన విని.   (ఇంత)

ప. సా, సేనిధపమ- ధ పమ-రిగమరిస - | రిరిస - పామ - ధ ధ | పమరి - గ మపథని ||
 ఇం, త.....మొ..... | డి. . . . చె. | .... య..... ||

సగరిసేని - రినిధపమరి - గమపధని - | సేథాపమరి - గమ | రిస రి- గమపధని ||
 నీ... - కి... - ది... - | మే. ర. - గ. | .దు - స... మి || (ఇం)

అ. సే నిధపమ - ధనిధపమ - రి గమ - | పథాప - మపధని - | మపధని - సా , - ||
 చెం... - త... - చే... - | రి . న - .ను - - | క... - వా , - ||
 సేనిసే - రిరిసే - గ రిసేని - సే థానిసేరి - | సానిథాపమా - | రి గామా - పధని ||
 పం... - త... - మే... - ల... - | శ్రీ. త్యా. . - | గె. . . శ. . ||
 సరినిసే - ధని పధ-నిధపమ-చరి గమ | పరుగ-మరిస-పమ | ప-రిగమ-చాధని ||
 సేగరిసే - నిరిసని-సథాప-మపధని - | సరిసేథా, - పప | మరీ - గమపధని || (ఇం)

చ పాపా , ధప - పధపప - మమగమ - | పాధని-సా సేసే - | ధ పపమ - రిగమ ||
 పాగా , డ... - ని... - | బో... - థాన... - | . వి. ని - . . . || (ఇం)

1. పా, మా, రి, - గామరిరిస - | రి, సా, - పమ | ధపామ - రిగమ || (పు)
 2. పథాప - మపమరీ - గమప - రిగమప | మథాప - మపధని - | సథాప - మరిగమ || (పు)

3. ధపధమ - పరిమగ - పరిగమరి - నిరిస - | రిసరి - సపమధప - | నిధపమరి - గమప ||
 నిసరిగపప - గామపధ - మపాధని - | సాస - సాస - సని | ధపామ - రిగమ || (పు)

రాగము - సారంగ.

ఆరోహణము:—స రి గ మ ప ధ ని సా.

అవరోహణము:—స థా ప మ రి గ మ రి సా.

అనుపదిక్రమము. త్యాగయ్యగారి “ఏమి త్రోవ పల్కుమా” అనుకీర్తనమును గమనించిచూడవలయును. ఇది వక్రసంపూర్ణరాగము. 65-వ మేళమందు జనించిినదైనను, ఇది చాలభాగము భాపారాగము. దీనికి రి గ మ రి స అనునపుడెల్ల శుద్ధమధ్యమము పల్కును. శుద్ధమధ్యమము వచ్చినచో పెంటనే రిషభము వచ్చిపైకిఁ బోవలయును. ఈరాగము దేశీయము గలనీ నది ఇందు తఱచుగా రి గ మ నుండి క్రిందికిగునపుడెల్ల శుద్ధమధ్యమము పల్కును. ‘గ మ ప ధ ని సా థా ప మ రి గ మ రి స’ అనుదానియందు మూడవ మధ్యమము శుద్ధమధ్యమము. ఈరాగ

మున వర్ణము పాడుటకు అనుభవము అత్యవశ్యకము. శాస్త్రజ్ఞానము మాత్రము ప్రయోజనకారి కాఁజాలదు. ఈవర్ణమునందు త్రిస్రచతురశ్ర గతులు విశేషము. ఇదిగాక చరణస్వరావర్తములలో వక్రప్రయోగములను గమనింపవలయును.

గి2. రాగము - చతురావళి - ఖండ - అటతాళము.

- ప. చెలియపై దయ పుట్టదేమి, చెలిమి మరచుట చక్కనా సామి?
 ఆ. పలుకులు వేయేల? వేణుగోపాల! పలుచచేయక కూడుమీ బాల.
 చ. తలపకు వేరుగా చెలిని యివేళ.

ప. , ధపమ - గరిసరి * సారీ గా ; - గరిగమ |
 , అ . . . . . * చేలీయా ; - . . . . |
 పా; పా ; - పధధపమా-మ ధపమగా |
 పె; . ; - ద . . . . -య . . . . |

గ రి గ - మపమ - పథా ప - నీధప - మపథ
 పుట్ట - . . . . . | . . . . . దే. . . . .
 పమ - పమగ రిసన్ని * స రిగరిస - నిసరి - స నిధప
 . . . . . మి . . . * చె . . . . . లి. . . . . మి . . . . .
 ధ్ధనిస - నిసరిసన్ని - స రిగ రీ గ - మప ధపాధ
 మ . . . . . ర . . . చు. . . టా. . . చక్. కా.
 నీ, ధపమ - నిధ. | ధపపమ - గమగా
 నా, . . . - స. - | . . . . . మీ
 , ధపమ - గరిసన్ని * సీనిధ ప - మపనిధప - మపథ
 , ఇ. . . . . * ప. లు. . . కు . . . . . లు . . .
 పమ - పమగరిసన్ని - స రిగమపథ - గమపథ - నిధ
 . . . . . వే. . . . . యె. . . . . ల. . . . .
 నీ, - రీ సీని - ధ ని, ధపమ - ధధనిని
 వే, - బు. . . గో. |, ... - ప. . .

సా ; - సా ; * ధనిసే - నిసేరిసే ని - సేరిసా

లా ; - . . ; * ప . . . . లు . . . . చా

గమగ - గరిసే - రిగరిరి సే - నిసేరిసే ని - ధనిసే - ధ

. . . - నె . . . . య . . క . . . . కు . . . .

పమ - ప ధని - ధనిసే ! ని సేరి - సానిధప

. . - డు . . . . . మి . . - తా . . . .

మ - ధపమ - గరిసని * సారిగరిస - నీసరిస - ని

. . . . . ల . . . . *

సనిధ - నిసారి - నీసరిగ - సరి గమప - పమ

గా , మపా - ధని । ధ - ధపమ - గమపా

(, ధపమ - గరిసని)

ధపమగా , - నిధపమా - సేనిధపథా - నిసేరి

నిసారి - గమగరి - సేరిగరిసే - నిసేరి - ధపధ

నిసరిస - సానిధ | ప - పామగరిస - స ||

నిధపమ - గరిసని * (చె)

చ. ; ; - ; ; * పాథా - నిధనిధపమ - గమ ||

; ; - ; ; * తాలా - ప . . . . . ||

పా , ధనిధ - ధపమ - పధపపమ - గమపధపా |

కూ, వె.రు - . . . - గ . . . . - చె . . . వీ |

మపమ నీ ధ - పధ | పమ - గమపా , - (మ |

ని . . యా. - వె. | . . . . తా , - తి |

గరిస - నిసరిగమ) *

.....) * (తల)

1. పా ; ; - మా ; థా - మా - గా - రీగా |

మాగా ; రీ - గారి ; సానీరీ |

సానీ - థా ; | ; నీ ; సా

; రీగామా * (తల)

||

2. , , , పాధనిధప - మాధపధ - - మపగా - గ

|

రిస - రిగరి - రిసని - ధనిసరిగ - నిసరి - గమపధ

|

నిసని - గాఠిసని | ధనీధపమ - ధమ

|

గరిస - నిసరిగమ * (తల)

3. మాపధ - మపధపామ - గమగరిసరి - గారిస

|

రిస - నిరిసనిధని - సారిగారి - గపమ - పధని

|

సాఠిసాఠి - గమ | గఠి - సానిధ - పమ

|

గరిస - నిసరిగమ * (తల)

4. ధనిధధప - మపధపమగ - గపమగరి - సగరిరి

||

స - నిసరి - సనిధ - నిసని - గరిగ - మపమ - ధపధని

|

ధ - నిసని - గఠిస - ధ | సని - ధపమ - గపమ

||

గరిస - నిసరిగమ (తల)

5. నిధవము - గరిగమపా , - ధవమగరిస - నిసరి
 పా, - గరిస - నిరిసనిధానిసని - సరి
 గారి - పామ - ధధ - పమ - గమపా - , ధ
 వమగరిస - నిధవమగ - మవధనిధ - నిసరి
 గారి - గమగరి - సగరిసనిసరిపాని - ధసని
 ధ - పామ - గమగరి | స - పానిధ పామ
 గరిస - నిసరిగమ * (తల)

రాగము - పంతువరాళి.

ఈ రాగ మిప్పుడు శుభ పంతువ రాళియొక్క జన్మముగాఁ జాడునట్లు తెలియవచ్చుట
 లేదు. ఏదో అసంభావితముగా దీనిని 51-వ మేళముగు కామవర్ధనిగానే సంపూర్ణముగా పాడి
 చేయుచున్నారు. ఇప్పటివాడుక పూర్వక నిది కామవర్ధని యనియే యనవలసియున్నది. దీనికి

కారణము ఏమియుండవచ్చుచనఁగా పంతువ రాళికిఁ గావలసిన సాధారణగాంధారము కొన్ని వేలల
యందు కంపితమున వాయిించునప్పుడు వరాళి గామూరిపోవునో యనుసంశయముచేత ఈగాం
ధారమును వాడుదురేమో. దీనిని సంపూర్ణముగా కామవర్ణని స్వరముతోనే పాడుచున్నారు

40. రాగము - నవరాగమాలికా - వర్ణము - తా - అది.

- ప. వలచి వచ్చి యున్న నాపై చలమునేయ మేర కాదుర.
- అ. చెలువుడైన శ్రీవైంకటేశా! కలసి మెలసి తొగలింప.
- చ. పడసరోజముల నమిలిరా.

రాగము - కేదారము.

- ప. పా. నీ - సా ; - సన్నిసరి - ససన్ని | సమగమ - పనిపప | మమగగ - రి రిసన్ని ||
- వాలా - పీ ; - వలలల - చిల్లెల్ల | యుడడడ - నలలల | నలలల - పల్లెల్ల ||
- పనిస - మగమ - పని - పని - పా - మ - గుగ | రి సా - సనిసమగ - | ని పమ - గారిసన్ని ||
- చలల - లల అ - ముడు - సె - ఎ - యాల - మె - ఎ | ఎరా - కలలల అ - | దుడడి - రాలలల ||

రాగము - శంకరాభరణము.

అ. సాపా - పమగరి-గామాపా; | గ మప-ధధప - మప | ధ నిసేని - సా; ||
 చే లూ-పుడడడ-డై ఈ -నా; | శ్రీ ఇఇ-వెం - క అ | టెఎఎ - శా; ||
 నిసగరి సనిసేరిసా - మ గరిస నిధ | నిసేరిసా , - మప | ధపా -మగ రి సని ||
 కలలలలల-నీఇఈ - మెఎఎలలల | నీఇఇకొ , - గ అ | అలీం-చ అలలల ||

రాగము - కల్యాణి.

ధ ని సరీగ - సరిగమా - ధపమగరి | నిగరి - నిరినిధని | సరిగమ - పా; ||
 ధమగరిసా-ధనిస రీ - గామపధ | గమపథాని - పధ | మపధనిసా; - ||

రాగము - జేగడ.

నిధపమా-గరిగ-ధమాగరి - సనిధ | ససాని - రిసగరి | పమధప - సేనిరిసే ||
 గరిగమ గమరిసే - నిరిసేరి - సేనిధప | పమా - గరిససా | , మగగ - రిరిసని ||

రాగము - కాంభోజి.

చ పాథాసా - స నిథా - ధనిపా ;
పాదాసా - రొబట - జలత ;

ధ-ధ పచు - గపాచు ||
| ౦-మిశ్చ ఇ - ఇ తీ ర ||

రాగము - యదుకులకాంభోజి.

1. పా ; పూ - గారీ - గారీ

| సాపాః - థా ||
| ; సా, - రీచు ||

రాగము - విలహరి.

2. పథపచుగరిగా - పథమగరిసనిధ
పమగరిగపథపారిగపథసా -

పథసరిగపమగ	
సరిగపథసేధస	
రిగపా - మగరిగ	

రాగము - మోహనము.

3. పాథప - గరిగా - ధపగరి - గపగరి | సా - గరిసరిసా
సేధపగరిస - ధపగరిస - రిగపథసే

| రిసధస - రిగపథ ||
| ధపగరి - సరిగగ ||

రాగము - శ్రీ రాగము.

4. పా, - పమరిగా, - గరిస - నిసగరి | పా, - సస్థస్థి | , పారీ - మామ ||
 పమరిగరిస - నిసరిమప - సరిమపని | పసనిమామ - రిగ | రిసా - రిమపనిస ||
 పనిసరీరి - నిసరీసా - గరిస - నిని | గరిస - పారీ - రిస | రీ - నీస - పనిసరీ ||
 నిసా - గరిస - నిరీరిసని - పధనిప | మ - రిగరిసా - గరి | సనిప - రిసనిప ||

అనుబంధము

రాగము - సావేరి - అటకాళము.

- ప. మన నేటికి కరగదురా మామానియెంతవేడుకొన్నగాని.
 అ. వినురా శ్రీవెంకటేశ్వర వెలదిపై నేరమేమిర తెలుపుర.
 చ. మరుభారికి తాళజాలదుర.

ప. , , , , , , , , , , మామూ - గా , - రీ , , ,
 , , , , , , , , , , మానా - నే , - వ , , ,

రిరిపమ - గరిసా-రిగరిసగరి సనిధ పధ | రిరి స-ధస రి మగ | రి-మ పధమాపమ ||

టిగిగిగి - ఇ ఇ ఈ-కి ఇగిగిగి కలలరలలల | అలల-గలల అల | అ-దుడడరా అల ||

గరి స-థా రిస రి - మప ధధమగరిసా-రిమప |

అలల-మాలలల - మలలలల నిగిఈ నిగిగి |

ధ పధమా-పధ సే-మపధసా నిధ ప- ధమాగరి స-గ రీ సనిధ | స రిమపమపామ ||

యెంంం - తలల-చెఎఎవ దుడడ-గా ఓ బిబి-నాఅలల | గలలలలల అల ||

అ. రీ , సరి-ధసరి * మపధధపమ - మధ పమగరి |

నీ , ఇగి-ఇగిగి * విగినులలల - ర అలల అల |

పపథా పమ-పధనిథాప-ధనిపథా-మపమధపా-నిధప- ధమ | గరి స-ధస రిమప ||

అలల శ్రీ ఇ - ఇగిగిగి ఇ-చెంంం - క అల|చెవ - ఎఎ-శ్వల | అలల-రలలలల ||

ధమపధ-సా , - థాథా-సరిగాగరిసరి |

అలలలల.అ , - వే లా-దిగిఈ ఇగిగిగి |

మౌమౌ. గాగరిసరిగరిసరిగరిసరి, ధ | రిస నిధప-మపధ|సా , నిధప-ధ ని ||

పై ఈ-ఈ ఇఇ-నెఎఎ-రఅఅఅ, మె | ఎఎఎఎ-మిఇఇ|రా , అఅఅ-తెఎ ||

ధమగరి స-ధ సరి * మాపధ - పధపమగరి - పమ

లుఉచఅఅ-రఅఅ *

పాచ-సరీరి-ధ-పా-ధ-నూ.పమగరిసనిధ | రిసా, - సరిమప | , ధపనిధమగరి ||

మథానిథా , , - పధసరిగరిసరిమౌగరి |

సరిగరిసా-రిగరిసరి-ధ-రిచేనిధప-మపథా | సరిగరిసా - నిధప | ధమగరిస - గరిని

ధమగరిస - ధపరి*, మననే ||

ఎత్తుగడ (పల్లవి.)

చ. , , , , - , , , - మామా-పధమధపమగరి |

, , , , - , , , - మారూ-బలఅఅఅఅఅఅ |

మచధమపా , మచధనిధా-పనిధవమచధధమగరిస-మగ| రి స నిధసా, స ||
 రి ఇ ఇ ఇ ఇ, -కి ఇ ఇ ఇ ఇ-లే అ అ అ అ అ అ అ అ అ అ అ అ అ అ అ అ ||

నిధప - మగరి సరి } మరు ||
 ఉడడ - ర అ అ అ అ }

1. థా , , , పా - , , థా-పా-మ-థా , , |
 పా-మూ - గారీ - , , పా-మూ-గా - రీసా | , , థా - సారీ | మా-పా - , , మూ ||

గారీ - సారీ * , (మరు)
 2. థాపమగరి - పామగరిమూగరిసనిధరీ |
 పా , ధపరిమపా-ధసేనిధపా-మచధసేరి | గరీసేరినిధ - సే | , , రినిధవమ - ధమ ||

గరిస - ధారిసరి * (మరు)
 3. సేనిధ-పధమచధ-నిధవధమగరిసగరిస-స |
 నిధరిస-వ గరి-వచ ధవధ-వచ-ధ-సేనిధ రీసే | గరీసేని - ధవమవ | ధసేరి - వధసేనిధ ||
 వమగరిస - ధసరి * (మరు)

4. మా, మగరిసరిమా, గరిధసరిమా, ధ।

పమగరిమా, - సరిధపధమా, - ధపధసరి। మా, గరిసరిధా : మా, గరిసరిధా
మా, - ధపధసరి * (మరు)

5 సరిస - పామగరిసరి - మమాగరిసరిధా।

సా, - ధసరిధాసరిగ సా-రిమపరి-మప | ధమా - గరిసనిధ | సరిమపధా, ;

సరిధపా-ధపగరిమపధ-సరిగ సా-రిమా ।

గరిసరిధపమ - పధసరిరి - మపధసాసే । రిమప - ధాధ - సరి । గసా - గరిసనిధ

ప - మగరిస - ధసరి * (మరు)

చెప్పుతరి: వావిళ్ల రామస్వామికౌస్తుభిండ్రి వద్ద వారి 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము. — 1937

